

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**ANALIZA POSLOVANJA DRUŽBE SI.MOBIL TER
PRIMERJAVA S POSLOVANJEM DRUŽB S PODROČJA
MOBILNE TELEFONIJE V SLOVENIJI IN V TUJINI**

Ljubljana, marec 2010

MIHAEL CERAR

Spodaj podpisani študent **Mihael Cerar** izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom **dr. Nine Ponikvar** in dovoljujem objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 15. 03. 2010

Podpis: _____

KAZALO VSEBINE

UVOD	1
1 PREDSTAVITEV DRUŽBE SI.MOBIL	2
1.1 POMEMBNEJŠI MEJNIKI V RAZVOJU DRUŽBE	2
1.2 OSNOVNI PODATKI	2
1.3 LASTNIŠKA STRUKTURA	3
1.4 ORGANIZACIJSKA STRUKTURA	3
1.5 KADRI	4
2 ANALIZA PANOGE	5
2.1 RAZMERE V PANOGI	5
2.2 STORITVE IN PRODUKTI	8
3 ANALIZA POSLOVANJA	8
3.1 NAMEN ANALIZE POSLOVANJA	9
3.2 VRSTE ANALIZE POSLOVANJA	10
3.3 VIR PODATKOV ZA FINANČNO ANALIZO POSLOVANJA TER ANALIZO S KAZALNIKI	10
4 ANALIZA POSLOVANJA DRUŽBE SI.MOBIL	12
4.1 ANALIZA BILANCE STANJA	12
4.1.1 Analiza sredstev	13
4.1.2 Analiza obveznosti do virov sredstev	16
4.2 ANALIZA IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA	19
4.2.1 Analiza prihodkov	20
4.2.2 Analiza stroškov in odhodkov	21
4.2.3 Analiza delnih ter končnega poslovnega izida	24
4.3 ANALIZA KAZALNIKOV	25
4.3.1 Kazalniki financiranja	25
4.3.2 Kazalniki dobičkonosnosti	27
4.3.3 Kazalniki gospodarnosti	29
5 PRIMERJAVA POSLOVANJA S PODOBNIMI DRUŽBAMI	31
5.1 PRIMERJAVA POSLOVANJA S PODOBNIMI DRUŽBAMI V SLOVENIJI	31
5.2 PRIMERJAVA POSLOVANJA S PODOBNIMI TUJIMI DRUŽBAMI	36
SKLEP	38
LITERATURA IN VIRI	40

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Osnovni podatki družbe Si.Mobil .....</i>	3
<i>Tabela 2: Struktura zaposlenih glede na izobrazbo .....</i>	5
<i>Tabela 3: Mobilni operaterji ter njihovi tržni deleži .....</i>	6
<i>Tabela 4: Struktura glavnih bilančnih postavk družbe Si.Mobil na dan 31.12.2007 in na 31.12.2008 .....</i>	12
<i>Tabela 5: Sestava dolgoročnih sredstev družbe Si.Mobil na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2008 .....</i>	13
<i>Tabela 6: Kratkoročna sredstva družbe Si.Mobil na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2008 .....</i>	14
<i>Tabela 7: Terjatve na dan 31. 12. 2008 po rokih zapadlosti v plačilo .....</i>	15
<i>Tabela 8: Sestava kapitala Si.Mobil na dan 31. 12. 2007 ter na 31. 12. 2008 .....</i>	17
<i>Tabela 9: Knjigovodska vrednost delnice podjetja Si.Mobil na dan 31. 12. 2007 ter na 31. 12. 2008 .....</i>	17
<i>Tabela 10: Struktura obveznosti družbe Si.mobil na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2008 .....</i>	18
<i>Tabela 11: Struktura kratkoročnih obveznosti družbe Si.mobil na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2008 .....</i>	18
<i>Tabela 12: Struktura kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev družbe Si.mobil na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2008 .....</i>	19
<i>Tabela 13: : Struktura poslovnih prihodkov družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 ter 2008 .....</i>	20
<i>Tabela 14: Struktura finančnih prihodkov družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 ter 2008 .....</i>	21
<i>Tabela 15: Struktura stroškov blaga, materiala in storitev družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008 ...</i>	21

<i>Tabela 16: Struktura stroškov storitev družbe Si.mobil za poslovno leto 2008.....</i>	22
<i>Tabela 17: Struktura odpisov vrednosti podjetja Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008 .....</i>	22
<i>Tabela 18: Struktura stroškov dela družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008.....</i>	23
<i>Tabela 19: Struktura finančnih odhodkov družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008 .....</i>	23
<i>Tabela 20: Poslovni izidi družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008.....</i>	24
<i>Tabela 21: Kazalniki financiranja družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008.....</i>	27
<i>Tabela 22: Kazalniki dobičkonosnosti družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008.....</i>	29
<i>Tabela 23: Kazalniki gospodarnosti družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008.....</i>	30
<i>Tabela 24: Primerjava poslovanja družb v panogi s družbo Si.Mobil ter panogo po gl. postavkah v BS in IPI .....</i>	31
<i>Tabela 25: Primerjava poslovanja družb v panogi s družbo Si.Mobil glede na izbrane finančne kazalnike za leto 2008 .....</i>	32
<i>Tabela 26: Število aktivnih uporabnikov mobilnih storitev v Sloveniji po operaterjih v letu 2008.....</i>	34
<i>Tabela 27: Primerjava poslovanja družbe Si.Mobil s podobnimi družbami v letu 2008 z dodatnimi kazalniki .....</i>	34
<i>Tabela 28: Kazalniki izkoriščanja zmogljivosti za izbrane družbe za leto 2008.....</i>	35
<i>Tabela 29: Prag rentabilnosti in relativni prag rentabilnosti za primerjane družbe v letu 2008 .....</i>	36
<i>Tabela 30: Primerjava poslovanja tujih družb v panogi z družbo Si.Mobil.....</i>	38

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Število naročnikov na mobilne storitve na svetu v obdobju 2003 - 2008 .....</i>	6
<i>Slika 2: Življenjski cikel družb .....</i>	7

KAZALO ORGANIGRAMOV

<i>Organigram 1: Organizacijska struktura družbe Si.Mobil .....</i>	4
---	----------

UVOD

Panoga telekomunikacijskih storitev je v zadnjih dveh desetletjih zabeležila strmo rast naročnikov storitev (WOMDAS, 2009). Z razvojem novih tehnologij ter rastjo povpraševanja so se na trgu bolj ali manj uspešno začele pojavljati nove družbe kot ponudniki brezžičnih telefonskih storitev oziroma mobilni operaterji. Največji svetovni mobilni operaterji se glede na poslovne prihodke, višino sredstev ter glede na ostale postavke v računovodskih izkazih uvrščajo v sam vrh največjih svetovnih poslovnih družb (Reuters, b.l.).

Poslovanje in vodenje družbe v sodobnem svetu sestoji predvsem iz pravočasnih odločitev uprav, ki temeljijo na kakovostnih informacijah. Pretekle informacije poslovanja družbe je potrebno temeljito analizirati, da se lahko na njih gradijo najboljše možne rešitve. Eden od najbolj pogostih razlogov za neustrezno odločanje v družbah in posledično za skromne poslovne rezultate je premajhno poznavanje poslovanja ali njegovega dela, o katerem odločamo. Slabo poznavanje poslovanja družbe, o kateri odločamo, pa je pogosto povezano z njenim nesistematičnim spoznavanjem (Bošnjak, 1998, str. 5).

Namen diplomske naloge je analizirati preteklo poslovanje družbe Si.Mobil d.d. s pomočjo vodoravne ter navpične analize bilance stanja ter izkaza poslovnega izida in z izbranimi kazalniki poslovanja, izračunanih na podlagi računovodskih podatkov. Uspešnost poslovanja družbe primerjam v času ter prostoru z ostalimi domačimi in tujimi družbami v dejavnosti telekomunikacijskih storitev, tako domačimi kot tudi tujimi.

V prvem poglavju podajam kratek opis družbe Si.Mobil d.d., v katerem zajemam osnovne podatke družbe, zgodovino družbe, lastniško strukturo, organizacijsko strukturo ter analizo kadrov. Namen prvega poglavja je prikazati vse pomembnejše opisne podatke, ki niso neposredno zajeti v računovodskih izkazih.

V drugem poglavju predstavim kratek oris razmer v panogi telekomunikacij, prikažem tržne deleže konkurenčnih mobilnih operaterjev ter jih uvrstim v življenjski cikel organizacij.

Tretje poglavje zajema teoretične podlage za analizo poslovanja, ki je obdelana v naslednjem poglavju. V poglavju predstavim različne namene analize poslovanja, vrste analiz poslovanja, vir podatkov, potrebnih za analizo poslovanja in na koncu podajam kritiko računovodskih izkazov ter kazalnikov.

V četrtem poglavju je izdelana podrobna analiza poslovanja družbe Si.Mobil s pomočjo bilance stanja, izkaza poslovnega izida ter s pomočjo nekaterih izbranih kazalnikov poslovanja, ki sem jih izračunal na podlagi predstavljenih obrazcev. Analiza bilance stanja je izdelana po posameznih postavkah, kjer je najprej podana definicija posamezne postavke, nato tabela z vrednostmi, ki ji sledi opisna razlaga tabel. Podobno predstavim tudi analizo izkaza poslovnega izida. V nadaljevanju so predstavljeni finančni kazalniki skupaj s poteki izračuna ter razlago pomena.

V petem in šestem poglavju so analizirani podatki v prejšnjem poglavju primerjani z enakimi podatki za družbe v isti dejavnosti v Sloveniji kot tudi s tujimi, saj lahko le s primerjavo vidimo uspešnost poslovanja analizirane družbe.

V sklepu diplomskega dela povzemam vse pomembnejše ugotovitve.

1 PREDSTAVITEV DRUŽBE SI.MOBIL

1.1 Pomembnejši mejniki v razvoju družbe

Družba Si.Mobil d.d. (v nadaljevanju Si.Mobil) je bila ustanovljena leta 1997 s strani naslednjih slovenskih družb: Istrabenz, d.d., Iskratel, d.o.o. in PID Kmečka družba, d.d. V letu 1998 je Si.Mobil z Vlado Republike Slovenije podpisal koncesijsko pogodbo in s tem postal drugi operater v GSM omrežju v Sloveniji. S podpisom pogodbe so bili postavljeni temelji za začetek poslovanja družbe, ki se je začelo 25. marca leta 1999. V istem letu je Si.Mobil s svojim mobilnim signalom pokriva 90 odstotkov prebivalstva* v Sloveniji. Pomembnejše leto v razvoju družbe predstavlja leto 2001, ko večinski lastnik družbe postane družba Mobilkom International GmbH s sedežem v Avstriji, hkrati pa je v tem letu družba že zagotavljala 97 odstotno pokritost prebivalstva. V letu 2003 je družba podpisala pomembno pogodbo, s katero sklene partnerstvo z enim izmed največjih mobilnih operaterjev na svetu, in sicer z angleško družbo Vodafone. Partnerstvo družbi zagotovi večjo kredibilnost in razpoznavnost pri pridobivanju novih naročnikov na domačem trgu. V letu 2006 družba pridobi koncesijo za uporabo UMTS omrežja, hkrati v istem letu 100% lastnik družbe postane družba Mobilkom International GmbH. Med leti 2007 in 2009 družba prejme veliko število nagrad in priznanj, med njimi tudi posebno priznanje v okviru projekta Zlata nit v kategoriji velikih družb za najbolj inovativen in družbeno odgovoren odnos do zaposlenih in širšega okolja (Si.Mobil d.d., Currilicum Vitae, str. 1-13).

1.2 Osnovni podatki

V tabeli 1 prikazujem osnovne podatke družbe Si.Mobil, ki je predmet analize poslovanja, predstavljene v diplomskem delu.

*Opomba: Družba odstotek pokritosti prebivalstva izračuna s prekrivanjem rastra prebivalstva (mreža Slovenije, kjer je kvadratih 500x500m širine absolutna vrednost števila prebivalstva na določenem področju). Preko tega rastra prekrije pokritost svojega signala dostopnega zunaj in če je kvadrat s signalom pokrit se šteje ta kvadrat s pripadajočim številom prebivalcev k skupni pokritosti. Seštevek teh števil prebivalstva na koncu pokaže skupno število prebivalstva, ki ga družba pokriva s signalom. Pri tem je potrebno omeniti, da številke zajamejo le prebivalstvo na stalnih naslovih, tako da dnevna migracija ni upoštevana (Si.Mobil d.d., interni vir, 2009).

Tabela 1: Osnovni podatki družbe Si.Mobil

Firma:	SI.MOBIL telekomunikacijske storitve, d.d.
Skrajšana firma:	SI.MOBIL, d.d.
Matična številka:	1196332000
Davčna številka:	SI60595256
Naslov:	Šmartinska cesta 134b, 1000 Ljubljana
Telefon:	080 40 40 40
E-naslov:	info@simobil.si
Pravnoorganizacijska oblika:	Delniška družba, d.d.
Osnovni kapital:	38.781.000 Eur
Število delnic:	9.300.000
Osnovna dejavnost:	61.200 – brezžične telekomunikacijske dejavnosti

Vir: Spletne strani AJPES; Letno poročilo družbe Si.Mobil za leto 2008

Družba Si.Mobil je bila v sodni register Republike Slovenije vpisana dne 6. 2. 1998. Posluje le na območju Republike Slovenije, kjer ima pridobljenih več koncesijskih pogodb. Glede na register Agencije za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije (nadaljevanju APEK) lahko družba na območju Slovenije opravlja naslednje dejavnosti:

- ♦ nacionalne in mednarodne javno dostopne telefonske storitve na fiksni lokaciji,
- ♦ storitve posredovanja ali usmerjanja nacionalnega in mednarodnega prometa,
- ♦ storitve posredovanja ali usmerjanja mednarodnega prometa,
- ♦ storitev širokopasovnega dostopa do interneta,
- ♦ govorne storitve v javnem mobilnem omrežju,
- ♦ storitev dajanja komunikacijskih zmogljivosti v zakup,
- ♦ storitve z dodano vrednostjo in druge vrste storitev (APEK, b.l.).

Družba se skladno s 55. členom Zakona o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD, 2006) uvršča med velike družbe. Osnovni kapital družbe je razdeljen na delnice, kar družbo uvršča med delniške družbe kot pravnoorganizacijsko obliko poslovanja, ki so definirane znotraj ZGD. Družba ima izdanih 9.300.000 kosovnih imenskih delnic (KDD, b.l.). Družba se glede na Standardno klasifikacijo dejavnosti uvršča v razred 61.200 Brezžične telekomunikacijske storitve (iBON, 2009).

1.3 Lastniška struktura

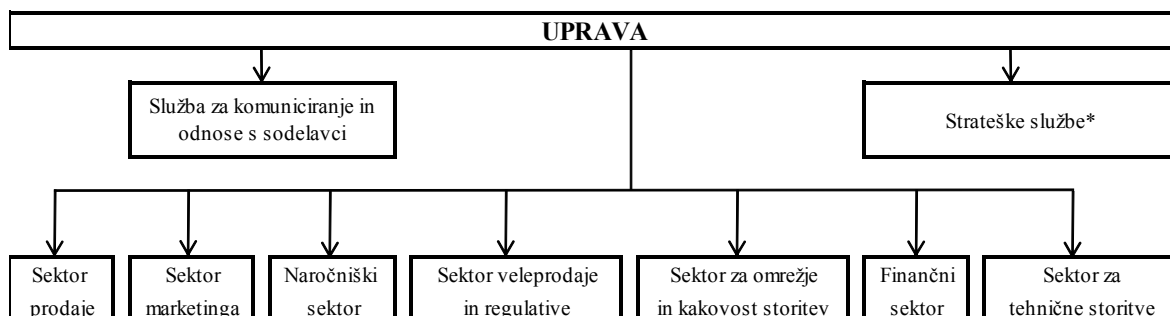
Na dan 31. 12. 2008 je družba imela večinskega lastnika, in sicer je to bila družba Mobilkom Beteiligungsgesellschaft GmbH s sedežem na Dunaju v Avstriji, ki ima v lasti 100% delež družbe Si.Mobil (Ajpes, b.l.). Zaradi večinskega deleža se družba Si.Mobil glede na 527. člen Zakona o gospodarskih družbah (ZGD, 2006) uvršča med odvisne družbe. Večinski lastnik družbo vodi preko skupščine ter nadzornega sveta. Lastniška struktura se v zadnjih letih ni spreminjala.

1.4 Organizacijska struktura

Organizacijska struktura družbe prikazuje organiziranost družbe, posamezne oddelke, oblikovane znotraj družbe, ter odgovornosti. Učinkovita organiziranost družbe vpliva na

učinkovitost poslovanja družbe. V naslednjem organigramu je prikazana organiziranost analizirane družbe:

Organigram 1: Organizacijska struktura družbe Si.Mobil

* Znotraj strateških služb se uvrščajo naslednje službe: Nabava, pravna služba, SAP center, projektna pisarna ter revenue assurance.

Vir: Si.Mobil, interni vir

Rozman et al (1993, str. 143) omenja pet tipov organizacijske strukture in sicer:

- ◆ enostavna,
- ◆ poslovno-funkcijska,
- ◆ produktno-matrična,
- ◆ projektno-matrična,
- ◆ decentralizirana.

Organizacijska struktura družbe Si.Mobil se glede na zgoraj naštetih možnih tipov organizacijskih struktur uvršča med poslovno-funkcijske, saj so sektorji znotraj družbe oblikovani glede na poslovne funkcije. Družbo vodi uprava, ki ima dva člana. Družba je organizirana na sedem sektorjev ter na dve strateški službi. Vsak sektor je razdeljen na več podsektorjev, ki jih zaradi vsebinske zasnove diplomskega dela ne predstavljam podrobneje. Sektorji so razdeljeni glede na poslovno funkcijo. Vsak posamezni sektor ima svojega direktorja/vodjo, ki je neposredno odgovoren upravi podjetja. V prihodnosti družba ne pričakuje večjih sprememb v organizacijski strukturi (Si.Mobil, interni vir, 2009).

1.5 Kadri

Zaposleni so osnovni delovni potencial družbe, ki neposredno usmerja in izvaja dejavnost družbe. Zaradi svoje aktivne vloge so zaposleni v družbi zelo pomemben dejavnik uspešnosti poslovanja (Bošnjak, 1998, str. 17). Družbe skladno z rastjo povečujejo svoj kader oziroma ga pri krčenju obsega poslovanja zmanjšujejo. Večje število zaposlenih načeloma ustvari več prihodkov, na drugi strani pa ima družba večje stroške dela in hkrati posredno večje tudi nekatere druge stroške. V tabeli 2 prikazujem strukturo zaposlenih glede na izobrazbo ter spremembe v strukturi zaposlenosti med posameznimi stopnjami izobrazbe med letoma 2007 in 2008.

Tabela 2: Struktura zaposlenih glede na izobrazbo

Stopnja izobrazbe	Število zaposlenih		Delež v %		Rast v %
	2007	2008	2007	2008	2007/2008
1. stopnja	3	2	0,9	0,6	-33,3
4. stopnja	22	20	6,7	5,7	-9,1
5. stopnja	161	167	48,9	47,3	3,7
6. stopnja	33	39	10,0	11,0	18,2
7. stopnja	110	109	33,4	30,9	-0,9
8. stopnja	0	16	0,0	4,5	n.p.
Skupaj	329	353	100	100	7,3

Vir: Letno poročilo podjetja Si.Mobil za leto 2008; lastni izračuni

Iz tabele 2 je razvidno, da je imela družba ob koncu leta 2008 353 zaposlenih, kar je za 7,3% več kot na koncu leta 2007. Največji delež zaposlenih ima peto stopnjo izobrazbe (srednješolska izobrazba), sledijo pa zaposleni s sedmo stopnjo izobrazbe (30,9%). Med letoma 2007 in 2008 je prišlo do bistvene spremembe izobrazbene strukture. V letu 2008 je imela družba 16 zaposlenih z 8 stopnjo izobrazbe, v letu 2007 pa nobenega. Drugih pomembnejših razlik v sami strukturi izobrazbene sestave zaposlenih med letoma ni bilo. Glede na dejavnost, v kateri družba posluje, je izobrazbena struktura primerna. V prihodnosti se pričakuje nadaljnje zaposlovanje skladno z rastjo družbe.

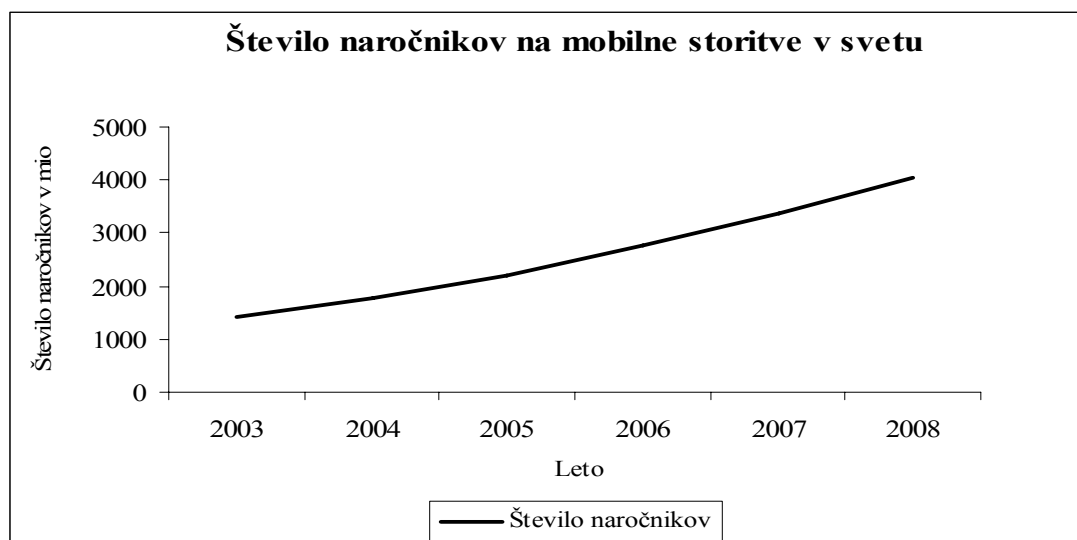
2 ANALIZA PANOGE

Družba se glede na Standardno klasifikacijo dejavnosti uvršča v razred 61.200 Brezžične telekomunikacijske dejavnosti (iBON, 2009). Dejansko je družba mobilni operater in zagotavlja predvsem brezžični dostop do telekomunikacijskih storitev.

2.1 Razmere v panogi

Panoga telekomunikacij je ena najbolj rastočih gospodarskih panog na svetu. V razvitem svetu se je sicer rast v zadnjih letih rahlo zmanjšala, je pa še vedno intenzivna v nerazvitih državah (WOMDAS, 2009). Rast panoge lahko najlažje prikažem z rastjo števila naročnikov na mobilne storitve od leta 2003 do 2008. V omenjenem obdobju se je število naročnikov povečalo za štirikrat, kar prikazuje slika 1.

Slika 1: Število naročnikov na mobilne storitve na svetu v obdobju 2003 - 2008

Vir: WOMDAS

Iz slike 1 je razvidno, da je v prikazanem obdobju rast stalna ter strma. Število naročnikov na mobilne storitve v svetu je konec leta 2008 znašalo približno 4 milijarde. Pri tem je potrebno upoštevati, da ima ena oseba lahko več naročniških razmerij. Prihodki mobilnih storitev so se povečali v vseh delih sveta. Skladno z rastjo v svetu so bile v panogi tudi v Sloveniji prisotne ugodne gospodarske razmere. Naraslo je število naročnikov, prav tako pa so se povečali skupni prihodki družb v panogi.

V razred 61.200 Brezžične telekomunikacijske dejavnosti se je konec leta 2008 v Sloveniji uvrščalo 32 družb (iBON, 2009). Dejansko se družba Si.Mobil ukvarja z zagotavljanjem mobilnih storitev uporabnikov. To dejavnost pa je v Sloveniji leta 2008 opravljalo 6 družb (Apek, 2009, str. 10), ki jih prikazujem v tabeli 3.

Tabela 3: Mobilni operaterji ter njihovi tržni deleži

Družba	Tržni delež v %		Rast v odst. točk.
	2007	2008	2007/2008
Mobitel d.d.	65,5	58,9	-6,6
Si.Mobil d.d.	25,8	27,8	2,0
Debitel d.d.	5,6	4,8	-0,8
Tušmobil d.o.o.	0,6	5,8	5,2
IZI Mobil d.o.o.	2,4	2,5	0,1
T-2 d.o.o.	n.p.	0,3	n.p.
Skupaj	100,0	100,0	

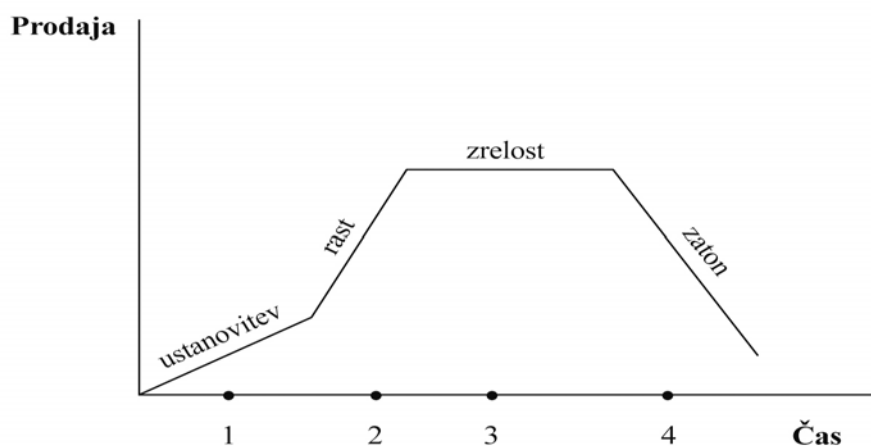
Vir: APEK, 2009, str.11

Iz tabele 3 izhaja, da največji tržni delež v letu 2008, in sicer 58,9%, pripada družbi Mobitel d.d., vendar se je delež glede na leto 2007 znižal za 6,6 odstotnih točk. Največji tržni delež družbe Mobitel d.d. je posledica dolgotrajnega monopolnega položaja na trgu,

saj je bila družba od leta 1991 do leta 1999 edina na trgu. Druga največja družba je analizirana družba Si.Mobil in je imela konec leta 2008 27,8% tržni delež. Tržni delež družbe Si.Mobil je bil konec leta 2008 za dve odstotni točki večji kakor konec leta 2007. Sledi družba Tušmobil d.o.o. s 5,8% tržnim deležem. Družba Tušmobil d.o.o. je dosegla največjo rast tržnega deleža v letu 2008, saj je bil konec tega leta 5,2 odstotne točke večji kakor v letu 2007. Pri tem je pomembno poudariti, da je družba z dejanskim poslovanjem ter opravljanjem svojih storitev začela šele v letu 2007. Ostale prikazane družbe so imele ob koncu leta 2008 manjše tržne deleže od 5%.

Zgoraj omenjene družbe so v različnih življenjskih ciklih. Vignali (2001, str. 146-164) življenjske cikle družb deli na štiri faze, in sicer: ustanovitev, rast, zrelost in zaton.

Slika 2: Življenjski cikel družb

Vir: Vignali (2001, str 146)

Kriteriji, ki sem jih upošteval pri razvrstitvi družb v življenjski cikel, so gibanje tržnega deleža ter prihodkov v zadnjih petih letih. Glede na sliko 2 družbo Mobitel d.d. uvrstim v fazo zrelosti. Družbi sicer tržni deleži upadajo, vendar je to posledica dolgotrajnega monopola na tržišču in jo kljub temu uvrščam v fazo zrelosti. Družbo Si.Mobil uvrščam v zgornji del faze rasti, medtem ko lahko za družbo Tušmobil d.o.o. sklepam, da prehaja iz faze ustanovitve v fazo rasti. Družba T-2 d.o.o. se sicer kot celota uvršča v fazo rasti, na področju mobilnega operaterja pa v fazo ustanovitve. Preostali družbi IziMobil d. d. ter Debitel d. d. se uvrščata v zrelo fazo, saj imata stabilne tržne deleže kot tudi poslovne prihodke.

Penetracija v Sloveniji, ki predstavlja delež slovenskega prebivalstva, ki redno uporablja mobilne storitve, je v letu 2008 presegla 100 % (Apek, 2009, str. 10). Podatek pove, kakšen delež slovenskega prebivalstva uporablja mobilne storitve. Penetracija večja od 100% pomeni, da mobilne storitve uporablja večje število uporabnikov, kot je prebivalcev. Razlog se skriva v tem, da ima lahko posamezen uporabnik več kot eno mobilno telefonsko številko. Pri tem je treba poudariti, da Apek meri le penetracijo aktivnih

mobilnih uporabnikov, to so uporabniki, ki so kot predplačniki v zadnjih treh mesecih uporabili katero koli plačljivo storitev ali so kot naročniki v zadnjih treh mesecih plačali naročnino ali uporabili katero od plačljivih storitev. Apek za izračun stopnje penetracije poleg omenjenih podatkov upošteva vsakokratne podatke števila prebivalstva, kot jih poroča Statistični urad Republike Slovenije. Stopnja penetracije se je tako dvignila s 95,2 % konec leta 2007 za kar 4,9 odstotnih točk (Apek, 2009, str. 10-14).

2.2 Storitve in produkti

Storitve, ki jih na trgu nudijo družbe v dejavnosti, lahko razdelimo v dva razreda in sicer osnovne ter napredne storitve.

Med osnovne storitve štejemo vzpostavitev ter prenos govora znotraj GSM omrežja. Nadgradnja osnovnega prenosa govora med dvema mobilnima telefonoma v omrežju je dopolnjena s prenosom slike, video-klic. Pri video klicu se lahko uporabnika slišita prav tako vidita. Druga osnovna storitev mobilnih operaterjev je prenos kratkih sporočil, bolj znanih kot SMS (*angl. Short Message Service*) med dvema uporabnikoma mobilnih storitev. Nadgrajena storitev podobna SMS je MMS storitev (*Multimedia messaging system*), ki poleg prenosa kratkih tekstovnih sporočil omogoča pošiljanje raznih interaktivnih medijskih vsebin (npr. slik, zvoka...).

Z razvojem tehnologije so bile osnovne storitve, ki jih ponujajo mobilni operaterji, dopolnjene z naprednimi storitvami. V nadaljevanju so opisane le najpomembnejše med njimi, saj zaradi vsebinske zasnove diplomskega dela naštevanje vseh ne bi bilo smiselno. Med naprednimi storitvami je prav mobilni internet, ki zagotavlja prenos podatkov in omogoča uporabniku dostop do svetovnega spleta preko mobilnega telefona. Storitve je razmeroma nova in se neprestano razvija, pred ostalimi internetnimi ponudniki ima eno bistveno prednost, saj uporabniki niso omejeni na določeno točko vstopa na splet. Navigacija preko GPS satelitov uporabniku določi pozicijo in ga pripelje na željeni cilj. Med pomembnejše napredne storitve uvrščamo tudi mobilno bančništvo, kjer lahko uporabnik z uporabo mobilnega telefona izvršuje osnovne bančne posle (spletne strani družbe Si.Mobil).

3 ANALIZA POSLOVANJA

Poslovanje družbe sestoji v resnici iz večjega števila raznih postopkov, ki se odvijajo na osnovi različnih poslovnih dogodkov. Če analiziramo množico teh poslovnih dogodkov, lahko ugotovljamo, da so nekateri proizvodnega, drugi trženjskega, tretji kadrovskega, četrti finančnega značaja. S tem pa še nismo zajeli vse različnosti vrst poslovnih dogodkov v podjetju. Poslovni dogodki sprožajo ali pa zaključujejo neke postopke. Vse skupaj služi temu, da bi družba opravljala svojo gospodarsko nalogo in da bi pri tem uresničevala cilj, ki ga ima. (Lipičnik et al, 1992, str. 35). Iz zgornje definicije poslovanja izhaja, da poslovanje predstavlja vse procese znotraj določene družbe, ki vsi težijo k uresničevanju skupnega cilja družbe. Ta definicija predstavlja zadosten okvir za definicijo pojma analiza

poslovanja. Različni avtorji navajajo sicer različne definicije analize poslovanja, vendar v diplomskem delu izpostavljam naslednji dve.

Analizo poslovanja družba je možno opredeliti kot proces spoznavanja konkretnega poslovanja družbe z določenim ekonomskim in organizacijskim namenom. Pri takem razumevanju analize poslovanja gre za to, da se ta veda ukvarja z raziskovanjem poslovanja čisto določene družbe. Gre torej za vedo, ki je po svoji naravnosti empirična in ne teoretična. Ta empirična naravnost seveda ne pomeni, da ta veda ne razvija splošnih spoznanj in prijemov, kako izboljševati ekonomsko uspešnost poslovanja družbe. Vendar je njeno poslanstvo vezano na izboljševanje uspešnosti poslovanja konkretne družbe (Pučko, 2001, str. 10). Helfert (2000, str. 81) pa opredeljuje analizo poslovanja kot iskanje pravih načinov merjenja finančnih in ekonomskih posledic, ki so se zgodile v preteklosti in so odsev preteklih managerskih odločitev. Odločitve so vezane predvsem na investicije, delovne operacije in financiranje. Pri analizi poslovanja skušamo odgovoriti predvsem na vprašanje, ali so bili vsi proizvodni viri uporabljeni najbolj ekonomično ter ali je dobičkonosnost v skladu z napovedmi in pričakovanji.

3.1 Namen analize poslovanja

Podatki, ki jih uporabimo pri finančno računovodski analizi, so posledica preteklih poslovnih dogodkov. Namen analize pa se nanaša na prihodnost, saj se na podlagi analize izvedejo poslovne odločitve glede poslovanja v prihodnosti. V bistvu analiza predstavlja temelj za odločitve prihodnjih dejanj managerjev, lastnikov, bank, zaposlenih in vse ostale javnosti povezane z zadevno družbo. Pučko (1999, str. 4) oriše namen analize poslovanja iz vidika določenosti: Če vzamemo kot osnovo za razvrščanje analize poslovanja ekonomsko določenost namena analize, lahko govorimo o analizah poslovanja družb v različnih sferah družbene dejavnosti. Družbe v gospodarstvu imajo drugačne nosilce gospodarjenja in drugačne cilje kot družbe v zdravstvu, kulturi, šolstvu v drugih dejavnostih v družbi. Zato lahko govorimo o analizi poslovanja v gospodarski družbi, zdravstveni organizaciji, kulturni inštituciji itd. Gre za različne vrste analiz poslovanja. Do drugačne razdelitve analize poslovanja na posamezne vrste pridemo, če sicer še vedno izhajamo iz ekonomske določenosti analize poslovanja, a opravljamo to analizo za družbe v različnih družbenoekonomskih sistemih.

Organizacijska določenost namena analize poslovanja nam omogoča razdeliti te analize na celovite (kompleksne) analize, ko je predmet analiziranja poslovanje celotne družbe, in na analize poslovanja posameznih organizacijskih delov takšne družbe - torej na posebne analize.

Namen analize poslovanja je tudi uporabniško določen. Glede na to uporabniško določenost delimo analize poslovanja na zunanje in notranje. Za zunanjo analizo gre takrat, ko je izdelovalec te analize nekdo izven družbe, katerega poslovanje je predmet analize. Notranje analize opravljajo v sami združbi. Seveda so možnosti analitika v družbi povsem

drugačne kot možnosti za izdelavo kakovostne analize poslovanja družbe, če takšno analizo dela nekdo, ki nima dostopa do vseh notranjih informacij (Pučko, 2001, str. 10-13).

3.2 Vrste analize poslovanja

Finančno-računovodska analiza je tradicionalna analiza poslovanja računovodskih izkazov, kjer primerjamo vrednosti posameznih postavk s preteklim letom oziroma z deležem postavke v skupni vrednosti v analiziranem letu. Pri klasični finančni analizi poslovanja lahko izračunamo še finančne kazalnike, s katerimi lažje primerjamo poslovanje določene družbe ter primerjamo s poslovanjem primerljivih družb. Pomanjkljivost takšne analize je, da je analiza izdelana le na računovodskih podatkih in ne zajema ostalih podatkov (Woelfel, 1994, str. 55-60).

BSC analiza (*angl. Balanced scorecard*) je analiza poslovanja, ki se je pojavila v začetku devetdesetih. BSC je prvič omenjena s strani Roberta Kaplana in David Nortona. BSC analiza je od takrat postala eno pomembnejših poslovnih orodij za sprejemanje odločitev uprav družb. BSC poizkuša združiti finančne podatke družbe z ostalimi nefinančnimi podatki ter skupaj s posameznimi cilji družbe upravam družb odgovoriti na vprašanje, če družba uresničuje svoje cilje. Glavna slabost analize BSC je obseg podatkov, potreben za takšno analizo (Niven, 2002, str. 1- 13). Analiza BSC nam sicer da bolj natančne rezultate, vendar jo v diplomskem delu nisem izdelal, saj sem bil pri izdelavi omejen na podatke, ki so bili javno dostopni, zato sem se odločil za klasično analizo, osredotočeno predvsem na finančni del poslovanja.

Analiza poslovanja družbe se lahko osredotoči tudi samo na posamezna področja, kot so:

- ◆ proizvodni proces,
- ◆ nabavni proces,
- ◆ prodajna in marketinška funkcija,
- ◆ kadrovska funkcija,
- ◆ finančna funkcija,
- ◆ računovodska funkcija.

3.3 Vir podatkov za finančno analizo poslovanja ter analizo s kazalniki

Analize poslovanja družbe seveda ni mogoče delati neposredno. Opirati se je potrebno na podatke o poslovanju, ki bolj ali manj ustrezno odslkavajo to poslovanje. Podatki samo deloma izražajo stvarno poslovanje (Pučko, 2001, str. 36). Najpomembnejši vir informacij za ocenjevanje finančnega položaja družbe so računovodski izkazi, ki so predvsem bilanca stanja, izkaz poslovnega izida ter izkaz gibanja denarnih tokov (Higgins, 2003, str. 6).

Podatke pri analizi poslovanja se v prvi vrsti črpa iz knjigovodske evidence v družbi. Knjigovodstvo sistematično evidentira poslovne dogodke o poslovanju družbe in te podatke obdeluje. Knjigovodska evidenca ponuja bogastvo podatkov o raznih vidikih poslovanja družbe. Knjigovodsko se ukvarja s preteklostjo. Drugi deli računovodstva imajo

nalogo obravnave tudi prihodnjih pojavov v poslovanju. Seveda pa računovodstvo ostaja omejeno na pribiranje podatkov, ki so predvsem vrednostno izraženi, o notranjem poslovanju družbe. Med viri podatkov, potrebnih za analizo poslovanja, zavzemajo pomembno mesto tudi zunanji podatki (Pučko, 2001, str. 37-39).

Pri analizi poslovanja uporabljam računovodske izkaze analiziranih družb ter kazalnike izračunane na podlagi računovodskih izkazov. Računovodski izkazi kot tudi kazalniki imajo tudi nekatere slabše lastnosti, ki jih predstavljam v tem poglavju. Uporabnost računovodskih izkazov Briloff opisuje s citatom, ki ga navaja Higgins (2003, str. 3): »Računovodski izkazi so kot dober parfum, lahko jih poduhamo, a jih ne smemo pogoltniti.«

Računovodski izkazi temeljijo na računovodskih informacijah. Hočevar (2007, str. 27-29) izpostavlja štiri omejitve računovodskih informacij:

- ◆ računovodske informacije so le del nujno potrebnih informacij za uspešno odločanje v zvezi s poslovnim sistemom,
- ◆ druga omejitev je v tem, da računovodstvo ni eksaktna (znanstveno natančna) veda, saj računovodske informacije večkrat temeljijo na ocenah, sodbah in podobno,
- ◆ tretja omejitev je v njihovi osnovni lastnosti, to je, da so izražene v vrednostno oziroma denarno enoto. Pri uporabi in oblikovanju računovodskih informacij je zato treba upoštevati tudi vpliv inflacije na vrednostno izražene podatke oziroma informacije,
- ◆ četrta omejitev računovodskih informacij pa je v tem, da so lahko temelj za odločitve, ki neugodno vplivajo na uspešnost poslovnega sistema kot celote.

Pri slabostih računovodskih izkazov je potrebno upoštevati še časovno komponento, saj bilanca stanja in izkaz poslovnega leta prikazujeta poslovne dogodke in stanja za preteklo leto. Poleg tega je pri primerjanju izkazov podjetij iz različnih držav nujno upoštevati razlike v računovodskih standardih med posameznimi državami.

Slapničar (2006, str. 1) med pomembnejše pomanjkljivosti analize s kazalniki uvršča naslednje:

- ◆ tovrstna analiza ne odpravlja, temveč včasih celo multiplicira pomanjkljivosti računovodskih izkazov,
- ◆ kazalniki eliminirajo velikost podjetja,
- ◆ kazalniki se ne porazdeljujejo normalno, kar otežuje ne le statistično analizo temveč tudi interpretacijo ter primerljivost kazalnikov.

Pri analizi poslovanja pa se srečujemo tudi s količinsko omejitvijo potrebnih informacij, saj nam niso vedno na voljo vse informacije. Zadevna stvar še posebej velja, kadar gre za zunanjo analizo poslovanja s strani nekoga, ki nima možnosti vpogleda v celotno poslovanje družbe. Analitik ima vedno opraviti z nezadostno količino razpoložljivih podatkov za izdelavo boljše analize. Po drugi strani ima vedno praviloma na voljo določen

obseg podatkov o poslovanju družbe. Zato se mora kar naprej odločati o problemu zadostnega obsega podatkov (Pučko, 1999, str. 18).

4 ANALIZA POSLOVANJA DRUŽBE SI.MOBIL

Analiza poslovanja družbe Si.Mobil je izdelana v treh delih, najprej je izdelana analiza bilance stanja, sledi analiza izkaza poslovnega izida, na koncu pa je predstavljena analiza s pomočjo izbranih finančnih kazalnikov.

4.1 Analiza bilance stanja

Bilanco stanja uvrščamo med temeljne računovodske izkaze. Poleg bilance stanja med temeljne računovodske izkaze uvrščamo še izkaz poslovnega izida ter izkaz gibanja denarnih tokov. Razdeljena je na dva dela, in sicer na aktivo, ki prikazuje premoženje v lasti ter na pasivo, ki kaže vir premoženja na aktivni. Pasiva je sestavljena iz dolga ter lastniškega kapitala. Bilanca stanja je statična in mora biti vedno uravnotežena, kar pomeni, da je aktiva vedno enaka pasivi. V okviru Slovenskih računovodskih standardov (v nadaljevanju SRS) je bilanca stanja definirana znotraj standarda 24, predvsem so pomembne naslednje tri točke definicije. Izkaz stanja je temeljni računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov v določenem trenutku (na koncu poslovnega leta ali medletnega obdobja) za katero se sestavlja (SRS, 2001). Sestavi se za splošne ali posebne namene za potrebe zunanjega računovodskega poročanja. Od njegove vrste in narave podjetja sta odvisna obseg in razčlenitev postavk v njem (SRS, 2001). Izkaz stanja ima obliko dvostranske uravnotežene bilance stanja (SRS, 2001).

Bilanca stanja je finančni posnetek, narejen točno določen trenutek, ki prikazuje vsa sredstva v lasti družbe in vseh terjatev zoper ta sredstva (Higgins, 2003, str. 6).

V tabeli 4 prikazujem strukturo glavnih bilančnih postavk družbe Si.Mobil za poslovni leti 2007 in 2008.

Tabela 4: Struktura glavnih bilančnih postavk družbe Si.Mobil na dan 31.12.2007 in na 31.12.2008

Glavne bilančne postavke	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008	Rast 08/07
	Eur	Eur	v %	v%	v %
Dolgoročna sredstva	118.071.545	119.086.560	58,3	56,7	0,9
Kratkoročna sredstva	77.919.410	85.431.321	38,5	40,7	9,6
Aktivne časovne razmejitev	6.361.226	5.424.743	3,1	2,6	-14,7
Skupaj dolgoročna sredstva	202.352.181	209.942.624	100,0	100,0	3,8

Vir: Letno poročilo družbe Si.Mobil za leto 2008; lastni izračuni

Iz tabele 4 je razvidno, da je imela družba ob koncu leta 2008 kot tudi leta 2007 imela največ dolgoročnih sredstev, sledijo pa kratkoročna sredstva. Aktivne časovne razmejitev v analiziranem obdobju niso imele pomembnejšega vpliva na bilančno vsoto.

4.1.1 Analiza sredstev

Sredstvo družbe je vsaka stvar v lasti družbe, ki ima izmerljivo vrednost v določeni denarni enoti. Sredstva delimo na dolgoročna in kratkoročna sredstva (Spurga, 1986, str. 8). Sredstva so v denarni merski enoti izražene stvari, pravice in denar, s katerimi premoženjskopravno razpolaga družba. Gledano s finančnega zornega kota so povezani z naložbenjem podjetja (SRS, 2001). Z vidika ročnosti delimo sredstva na dolgoročna in na kratkoročna sredstva. Kratkoročna sredstva zapadejo v obdobju, krajšem od enega leta, medtem ko dolgoročna v obdobju, daljšem od enega leta.

Na začetku prikazujem analizo dolgoročnih sredstev družbe, sledi pa ji analiza kratkoročnih sredstev. V naslednji tabeli prikazujem sestavo dolgoročnih sredstev družbe Si.Mobil.

Tabela 5: Sestava dolgoročnih sredstev družbe Si.Mobil na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2008

Sestava dolgoročnih sredstev	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008	Rast 08/07
	Eur	Eur	v %	v %	v %
Neopredmetena osn. sredstva in dolg. AČR	37.425.577	42.924.087	31,7	36,0	14,7
- neopredmetena osnovna sredstva	19.322.106	19.137.135	16,4	16,1	-1,0
- dolgoročne aktivne časovne razmejitve	18.103.471	23.786.952	15,3	20,0	31,4
Opredmetena osnovna sredstva	66.201.911	71.769.426	56,1	60,3	8,4
- zemljišča	9.039	9.039	0,0	0,0	0,0
- druge naprave in oprema	43.251.510	54.680.259	36,6	45,9	26,4
- opred. Osnov. Sredst. v gradnji in izdelavi	20.320.879	15.923.725	17,2	13,4	-21,6
- predujmi za pridobitev opred. osn. sred.	2.620.485	1.156.403	2,2	1,0	-55,9
Dolgoročne finančne naložbe	0	0	0,0	0,0	n.p.
Odložene terjatve za davek	14.444.057	4.393.047	12,2	3,7	-69,6
Skupaj dolgoročna sredstva	118.071.545	119.086.560	100,0	100,0	0,9

Vir: Letno poročilo družbe Si.Mobil za leto 2008; lastni izračuni

Neopredmeteno sredstvo je razpoznavno nedenarno sredstvo, ki praviloma fizično ne obstaja. Praviloma se pojavlja kot neopredmeteno dolgoročno sredstvo. Neopredmetena sredstva zajemajo dolgoročno odložene stroške razvijanja, usredstvene stroške naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva, naložbe v pridobljene pravice do industrijske lastnine in druge pravice ter v dobro ime prevzetega podjetja (SRS, 2001). Neopredmetena sredstva družbe Si.Mobil predstavljajo pridobljeni koncesiji za uporabo storitev GSM in UMTS ter programsko opremo in licence. Na dan 31. 12. 2008 je postavka znašala 19.137.135 EUR in predstavljala 16,1% v vseh dolgoročnih sredstvih družbe. Glede na preteklo leto so se neopredmetena sredstva zmanjšala za 1,0%, kar je posledica višje amortizacije ter odpisov kot novih investicij v neopredmetena sredstva. Dolgoročne aktivne časovne razmejitve so dolgoročno odloženi stroški (SRS, 2001). Dolgoročne aktivne časovne razmejitve pri analizirani družbi predstavljajo 20,0% vseh dolgoročnih sredstev. Glede na preteklo leto se je postavka povečala za 31,4%, kar je posledica povečanja dolgoročno odloženih stroškov pridobivanja novih naročnikov, ki predstavljajo večino dolgoročnih aktivnih časovnih razmejitev.

Opredmeteno osnovno sredstvo je sredstvo v lasti ali finančnem najemu, ki se uporablja pri ustvarjanju proizvodov ali opravljanju storitev oziroma dajanju v najem ali za pisarniške namene ter se bo po pričakovanih uporabljajo v več kot enem obračunskem obdobju. Opredmetena osnovna sredstva so zemljišča, zgradbe, proizvodna oprema, druga oprema in biološka sredstva (SRS, 2001). Največji delež, in sicer 45,9% med dolgoročnimi sredstvi podjetja predstavlja postavka druge naprave in oprema, ki je na dan 31. 12. 2008 znašala 54.680.259 EUR in se je v primerjavi s preteklim letom povečala za 26,4%. Večino postavke predstavljajo bazne postaje in centrale, ki predstavljajo osnovno sredstvo družbe, s katerim opravlja svoje storitve. Družba je v letu 2008 v bazne postaje ter pripadajočo infrastrukturo investirala 15,3 Mio EUR, pri čemer je ocenjena življenjska doba baznih postaj 5 let, pripadajoče infrastrukture pa 15 let. Poleg baznih postaj se med druge naprave in opremo uvršča še računalniška ter transportna in druga oprema. Pomemben delež med dolgoročnimi sredstvi predstavljajo tudi opredmetena sredstva v gradnji ali izdelavi. Na dan 31. 12. 2008 je postavka znašala 15.923.725 EUR in s tem predstavljala 13,4% med vsemi dolgoročnimi sredstvi. Postavka se je glede na preteklo leto zmanjšala za 21,6% zaradi dokončanja baznih postaj, ki so se v letu 2008 izkazovale med postavko drugih naprav in opreme. Preostanek opredmetenih sredstev družbe se nanaša na dane predujme za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev ter na vrednost zemljišča. Obe postavki skupaj predstavljata minimalen delež med celotnimi dolgoročnimi sredstvi družbe. Odložene terjatve za davek družbe predstavljajo 3,7% v strukturi celotnih dolgoročnih sredstev družbe na dan 31. 12. 2008. Odložene terjatve se nanašajo na terjatve iz naslova prenesenih davčnih izgub in terjatve iz začasnih odbitnih razlik.

Družba v proučevanem obdobju ni imela dolgoročnih finančnih naložb.

Kratkoročna sredstva zapadejo oziroma se uporabijo v obdobju, krajšem od enega leta. V tabeli 5 je prikazana struktura kratkoročnih sredstev.

Tabela 6: *Kratkoročna sredstva družbe Si.Mobil na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2008*

Sestava kratkoročnih sredstev	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008	Rast 08/07
	Eur	Eur	v %	v%	v %
Zaloge	16.569.777	10.952.596	21,3	12,8	-33,9
Kratkoročne poslovne terjatve	30.869.344	26.159.891	39,6	30,6	-15,3
- Kratk. posl. terjatve do družb v skupini	5.370.381	2.093.715	6,9	2,5	-61,0
- Kratk. posl. terjatve do kupcev	22.662.367	20.364.950	29,1	23,8	-10,1
- Kratk. posl. terjatve do drugih	2.836.596	3.701.226	3,6	4,3	30,5
Kratkoročne finančne naložbe	0	0	0,0	0,0	0,0
Denarna sredstva	30.480.289	48.318.834	39,1	56,6	58,5
Skupaj kratkoročna sredstva	77.919.410	85.431.321	100,0	100,0	9,6

Vir: Letno poročilo družbe Si.Mobil za leto 2008; lastni izračuni

Zaloge so praviloma sredstva v opredmeteni obliki, ki bodo porabljeni pri ustvarjanju proizvodov ali storitev, oziroma pri proizvodnji za prodajo ali prodana v okviru rednega poslovanja (SRS, 2001). Zaloge družbe so na dan 31. 12. 2008 znašale 10.952.596 EUR in

so predstavljale 12,8% vseh kratkoročnih sredstev družbe. Glede na preteklo leto so zaloge manjše za 33,9%. Zaloge družbe se nanašajo na trgovsko blago ter telekomunikacijsko opremo, namenjeno nadaljnji prodaji, predvsem so to mobilni telefoni ter oprema za njih.

Terjatve so na premoženjskopравnih in drugih razmerjih zasnovane pravice zahtevati od določene osebe plačilo dolga, dobavo kakih stvari ali opravljanje storitev. Terjatve se pojavljajo večinoma do kupcev ali drugih financerjev prodanih proizvodov in opravljenih storitev, lahko pa tudi do dobaviteljev prvin poslovnega procesa, do zaposlenih, do udeležencev pri razporejanju poslovnega izida, do financerjev in do uporabnikov finančnih naložb (SRS, 2001). Kratkoročne poslovne terjatve družbe so razdeljene na naslednje kategorije: kratkoročne poslovne terjatve do družb v skupini, kratkoročne poslovne terjatve do drugih ter kratkoročne poslovne terjatve do kupcev, ki so tudi predstavljale največji delež med njimi. Kratkoročne poslovne terjatve družbe na dan 31. 12. 2008 predstavljajo 30,6% vseh kratkoročnih sredstev družbe in so se glede na preteklo leto zmanjšale za 10,1%. V spodnji tabeli je prikazana struktura terjatev glede na zapadlost.

Tabela 7: Terjatve na dan 31. 12. 2008 po rokih zapadlosti v plačilo

Sestava terjatev glede na zapadlost	31.12.2008 Eur	31.12.2008 v %
Nezapadle terjatve	14.376.378	55,0
Zapadle terjatve	11.783.513	45,0
Skupaj terjatve	26.159.891	100,0

Vir: Letno poročilo družbe Si.Mobil za leto 2008; lastni izračuni

Iz tabele 7 izhaja, da ima družba 55,0% terjatev, ki še niso zapadle v plačilo, preostanek se nanaša na terjatve, pri katerih dolžniki terjatev že zamujajo z izvršitvijo poravnave svojih obveznosti do družbe Si.Mobil.

Družba v letih 2007 in 2008 ni imela kratkoročnih finančnih naložb, kot tudi ne dolgoročnih, kar sem omenil že pri analizi dolgoročnih sredstev. Družba namreč presežke investira preko izravnave denarnih tokov (*angl. Cashpooling*). Izravnava denarnih tokov je finančni inštrument, namenjen holdinškim družbam. Preko njega holdinške družbe združujejo finančna sredstva na enem mestu z namenom denarne koncentracije, s katero dosežejo večje obresti na sredstva, kot če bi družbe znotraj holdinga posamično vlagale denar. Lahko pa cashpooling deluje kot finančni inštrument, preko katerega družbe financirajo nove skupne projekte holdinga (Investorwords, b.l.).

Med denarna sredstva uvrščamo gotovino, knjižni denar ter denar na poti. Denar predstavlja zakonito plačilno sredstvo, ki je posrednik pri menjavi poslovnih učinkov v razmerah blagovnega gospodarstva, trga in delitve dela. Med denarna sredstva uvrščamo tudi denarne ustreznike, to so naložbe, ki jih je mogoče hitro oziroma v bližnji prihodnosti pretvoriti v vnaprej znani znesek denarnih sredstev in pri katerih je tveganje spremembe vrednosti nepomembno (SRS, 2001). Denarna sredstva predstavljajo 56,6% vseh

kratkoročnih sredstev družbe, glede na preteklo leto se je postavka povečala za 58,5%. Denarna sredstva družbe predstavljajo denarna sredstva pri bankah, gotovina ter vezani depoziti na odpoklic.

Najmanjšo postavko med sredstvi družbe Si.Mobil predstavljajo kratkoročne aktivne razmejitev, ki je na dan 31. 12. 2008 znašala 5.424.743 EUR in je s tem predstavljala 2,6% v strukturi vseh sredstev družbe. Kratkoročne aktivne časovne razmejitve se nanašajo na odložene stroške ter na prehodno nezaračunane prihodke. Prehodno nezaračunani prihodki predstavljajo večino 86,2% celotne postavke in se nanašajo na storitve telefonskih pogovor opravljene v decembru 2008, zaračunane pa bodo v januarju 2009.

4.1.2 Analiza obveznosti do virov sredstev

Medtem ko nam sredstva odgovarjajo na vprašanje »kaj ima poslovni sistem«, nam obveznosti do virov sredstev povedo »od kod ima poslovni sistem sredstva«. Viri sredstev so pravne in fizične osebe, ki so poslovnemu sistemu s svojimi finančnimi naložbami ali dobavami omogočile pridobitev sredstev (Hočevar, 2007, str. 71).

Hočevar (2007, str 72) deli obveznosti do virov sredstev na:

- ◆ kapital,
- ◆ rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve,
- ◆ dolgoročne obveznosti (finančne in poslovne),
- ◆ kratkoročne obveznosti (finančne in poslovne),
- ◆ kratkoročne pasivne časovne razmejitve.

Celotni **kapital** družbe je njegova obveznost do lastnikov, ki zapade v plačilo. Če družba preneha delovati, pri čemer se velikost kapitala popravi glede na tedaj dosegljivo ceno čistega premoženja. Opredeljen je z zneski, ki so jih vložili lastniki, ter z zneski, ki so se pojavili pri poslovanju in pripadajo lastnikom. Zmanjšujejo ga izguba pri poslovanju, odkupljene lastne delnice in lastni poslovni deleži ter dvigi in izplačila (SRS, 2001). Glede na SRS je celotni kapital družbe sestavljen iz sledečih postavk:

- ◆ vpoklicani kapital;
- ◆ kapitalske rezerve;
- ◆ rezerve iz dobička;
- ◆ preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let;
- ◆ presežek iz prevrednotenja;
- ◆ prehodno še nerazdelejni dobiček/izguba.

V tabeli 8 prikazujem sestavo kapitala družbe Si.Mobil na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2008.

Tabela 8: Sestava kapitala Si.Mobil na dan 31. 12. 2007 ter na 31. 12. 2008

Sestava kapitala	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008	Rast 08/07
	Eur	Eur	v %	v %	v %
Vpoklicani kapital	38.781.000	38.781.000	44,5	43,0	0,0
Kapitalske rezerve	87.171.036	87.171.037	100,0	96,7	0,0
Prenesena čista izguba*	93.344.174	67.920.079	107,1	75,4	-27,2
Čisti dobiček poslovnega leta	25.424.096	32.070.584	29,2	35,6	26,1
Skupaj kapital	58.031.958	90.102.542	100	100	0,6

*Opomba k tabeli: Postavka prenesena čista izguba je odbitna in zmanjšuje vrednost kapitala

Vir: Letno poročilo družbe Si.Mobil za leto 2008; lastni izračuni

Osnovni kapital se pojavlja glede na vrsto družbe kot:

- ◆ delniški kapital,
- ◆ kapital z deleži,
- ◆ kapitalska vloga.

Deli se na vpoklicani osnovni kapital in nevpoklicani osnovni kapital. Nevpoklicani osnovni kapital je odbitna postavka od osnovnega kapitala (SRS, 2001). Osnovni kapital družbe Si.Mobil predstavlja le vpoklicani kapital in se glede na gornjo delitev uvršča med delniški kapital, saj je družba Si.Mobil kot pravnoorganizacijska oblika delniška družba. Delniški kapital se razčlenjuje na delniški kapital iz navadnih delnic, delniški kapital iz prednostnih delnic in delniški kapital iz posameznih izdaj delnic (SRS, 2001). Vpoklicani kapital družbe Si.Mobil v višini 38.781.000 EUR je razdeljen na 9.300.000 rednih navadnih delnic z oznako SMRL . Nominalna vrednost delnice je 4,17 EUR (KDD, b.l.).

Knjigovodska vrednost delnice se izračuna po naslednjem obrazcu:

$$KV_{del} = \frac{\text{Celotni kapital}}{\text{Število izdanih delnic}} \quad (1)$$

(Vir: Investopedia, b.l.)

V tabeli 9 je prikazana knjigovodska vrednost delnice družbe Si.Mobil na dan 31. 12. 2007 ter na dan 21. 12. 2008.

Tabela 9: Knjigovodska vrednost delnice podjetja Si.Mobil na dan 31. 12. 2007 ter na 31. 12. 2008

Knjigovodska vrednost delnice	31.12.2007	31.12.2008	Rast 08/07
	Eur	Eur	v %
Celotni kapital	58.031.958	90.102.542	55,3
Število delnic	9.300.000	9.300.000	0,0
Knjigovodska vrednost delnice	6,2	9,7	55,3

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008, lastni izračuni

Iz tabele 9 je razvidno, da je na dan 31. 12. 2008 knjigovodska vrednost delnice znašala 9,7 EUR in je bila za 55,3% večja kakor konec leta 2007. Knjigovodska vrednost delnice na dan 31.12.2008 je bila od nominalne vrednosti, ki je znašala 4,17 EUR večja za 32,34%.

Obveznosti družbe delimo na podlagi zapadlosti in sicer na :

- ◆ kratkoročne obveznosti
- ◆ dolgoročne obveznosti

Kratkoročni dolgovi oziroma obveznosti so pripoznane obveznosti v zvezi s financiranjem lastnih sredstev, ki jih je treba najkasneje v letu dni vrniti oziroma poravnati, zlasti v denarju. Dolgoročni dolgovi oziroma dolgoročne obveznosti so pripoznane obveznosti v zvezi s financiranjem lastnih sredstev, ki jih je treba v obdobju, daljšem od leta dni, vrniti oziroma poravnati, zlasti v denarju. Kot posebna vrsta dolgoročnih dolgov se obravnavajo obveznosti za odloženi davek (SRS, 2001).

Tabela 10: Struktura obveznosti družbe Si.mobil na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2008

Struktura dolga	31.12.2007	31.12.2008	Delež		Rast 08/07
	Eur	Eur	v %	v %	v %
Dolgoročne obveznosti	76.038.577	0	56,3	0,0	n.p.
Kratkoročne obveznosti	58.986.329	110.462.345	43,7	100,0	87,3
Skupaj dolg	135.024.906	110.462.345	100,0	100,0	-18,2

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008, lastni izračuni

Iz tabele 10 je razvidno, da so se na dan 31. 12. 2008 obveznosti družbe nanašale izključno na kratkoročne obveznosti. V letu 2007 so dolgoročne obveznosti predstavljale 56,3%, ostalo pa so kratkoročne obveznosti. V nadaljevanju opisujem podrobnejšo analizo kratkoročnih ter dolgoročnih obveznosti družbe Si.Mobil. Kratkoročni dolgovi oziroma obveznosti so finančni ali poslovni. Finančni dolgovi se pojavljajo, ker posojilodajalci vnašajo v družbo denarna sredstva ali ker z denarjem poplačujejo njegove poslovne dolgove, ti pa se pojavljajo, ker dobavitelji vnašajo v družbo prvine, potrebne pri proizvodjanju in opravljanju storitev. Obstajajo tudi kratkoročni dolgovi, prevzeti od drugih oseb (SRS, 2001). V tabeli 11 so prikazane kratkoročne poslovne obveznosti družbe na dan 31. 12. 2007 ter na dan 31. 12. 2008.

Tabela 11: Struktura kratkoročnih obveznosti družbe Si.mobil na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2008

Kratkoročne obveznosti družbe	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2008	Rast 08/07
	Eur	Eur	v %	v %	v %
Kratkoročne finančne obveznosti	7.231.705	70.469.775	12,3	63,8	874,5
- kratk. fin.. obveznosti do družb v skupini	7.231.705	70.469.775	12,3	0,6	874,5
- kratk. fin.. obveznosti do bank	0	0	0,0	0,0	0,0
- druge kratk. fin. obveznosti	0	0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročne poslovne obveznosti	51.754.624	39.992.570	87,7	0,4	-22,7
- kratk. posl. obvez. do družb v skupini	1.411.655	1.834.696	2,4	0,0	30,0
- kratkoročne obveznosti iz predujmov	16.860.139	5.592.253	28,6	0,1	-66,8
- kratk. posl. obvez. do dobaviteljev	32.653.578	31.577.031	55,4	0,3	-3,3
- druge kratk. poslov. obveznosti	829.252	988.590	1,4	0,0	19,2
Skupaj kratkoročne obveznosti	58.986.329	110.462.345	100,0	100,0	9,6

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008, lastni izračuni

Iz tabele 11 je razvidno, da na dan 31. 12. 2008 večino kratkoročnih obveznosti družbe predstavljajo kratkoročne finančne obveznosti, ki so se glede na preteklo leto izredno povečale, kar je posledica tega, da je družba prenesla posojilo iz dolgoročnega na kratkoročnega, saj posojilo zapade v letu 2009, torej v roku, krajšem od enega leta. Kratkoročne finančne obveznosti se v celoti nanašajo na posojila, prejeta od družb v skupini. Kratkoročne poslovne obveznosti so se glede na preteklo leto zmanjšale za 22,7%, predvsem zaradi zmanjšanja postavke kratkoročnih obveznosti predujmov, ki so se v letu 2007 nanašali na predujme prejete, od družb v skupini. Največji delež med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi na dan 31. 12. 2008 so predstavljale kratkoročne obveznosti do dobaviteljev.

Dolgoročni dolgovi oziroma dolgoročne obveznosti so lahko finančni ali poslovni.. Družba na dan 31. 12. 2008 ni imela poslovnih ali finančnih dolgov, medtem ko so na dan 31. 12. 2007 dolgoročni finančni dolgovi znašali 76.038.577 EUR, ki so se v letu 2008 prenesli med kratkoročne finančne obveznosti do družb v skupini, delno pa je bilo posojilo poplačano.

Kratkoročne pasivne časovne razmejitev so terjatve in druga sredstva ter obveznosti, ki se bodo po predvidevanjih pojavili v letu dni in katerih nastanek je verjeten, velikost pa zanesljivo ocenjena; terjatve in obveznosti se nanašajo na znane ali še ne znane pravne oziroma fizične osebe, do katerih bodo tedaj nastale prave terjatve in dolgovi, s sredstvi pa so mišljeni proizvodi ali storitve, ki jih bodo bremenile (SRS, 2001).

Tabela 12: Struktura kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev družbe Si.mobil na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2008

Kratkoročne pasivne čas. razmejitev	31.12.2007	31.12.2008	Rast 08/07
	Eur	Eur	v %
Kratkoročne pasivne čas. razmejitev	5.843.789	6.320.652	8,2
Skupaj kratk. pas. čas. razmejitev	5.843.789	6.320.652	8,2

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008; lastni izračuni

Na dan 31.12.2008 je družba imela 6.320.652 EUR kratkoročnih aktivnih časovnih razmejitev in so bile za 8,2% večje kakor konec leta 2007. Kratkoročne aktivne razmejitev konec leta 2008 se nanašajo v večini na kratkoročno odložene prihodke, ki predstavljajo še neporabljene, a plačane minute v predplačniškem sistemu Halo.

4.2 Analiza izkaza poslovnega izida

Izkaz poslovnega izida je računovodski izkaz, ki prikazuje prihodke in odhodke družbe v določenem obdobju ter ustvarjeni poslovni izid, dobljen na podlagi razlike med prihodki in odhodki. Izkaz poslovnega izida nam kaže uspešnost poslovanja družbe v določenem obdobju. To je dinamičen računovodski izkaz, saj se nanaša na obdobje in ne na določen trenutek (Zaman Groff et al, 2007, str. 261). Analiza izkaza poslovnega izida predstavlja

tako kot analiza bilance osnovo za naslednjo točko, kjer so prikazani izračuni kazalnikov družbe. Analiza je izdelana v treh delih, in sicer je prikazana analiza prihodkov, analiza odhodkov, na koncu pa je prikazana analiza izidov poslovanja.

4.2.1 Analiza prihodkov

Prihodki so povečanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki povečanj sredstev (na primer denarja ali terjatev zaradi prodaje blaga) ali zmanjšanj dolgov (na primer zaradi opustitve njihove poravnave). Prek poslovnega izida vplivajo na velikost kapitala (SRS, 2001). Prihodki se glede na njihov vir razčlenjujejo na poslovne, finančne in druge prihodke.

Poslovni prihodki so prihodki od prodaje in drugi poslovni prihodki, povezani s poslovnimi učinki. Prihodke od prodaje sestavljajo prodajne vrednosti prodanih proizvodov oziroma trgovskega blaga in materiala ter opravljenih storitev v obračunskem obdobju. Drugi poslovni prihodki, povezani s poslovnimi učinki, so subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije, premije in podobni prihodki (SRS, 2001).

V tabeli 13 prikazujem poslovne prihodke družbe Si.Mobil na dan 31. 12. 2008 ter 31. 12. 2007.

Tabela 13: : Struktura poslovnih prihodkov družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 ter 2008

Poslovni prihodki	2007	2008	2007	2008	Rast 08/07
	Eur	Eur	v %	v%	v %
Čisti prihodki od prodaje	185.740.910	195.781.660	99,5	99,1	5,4
Drugi poslovni prihodki	975.208	1.867.136	0,5	0,9	91,5
Skupaj posl. prih.	186.716.118	197.648.796	100,0	100,0	5,9

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008; lastni izračuni

Iz tabele 13 je razvidno, da so čisti prihodki od prodaje družbe v letu 2008 znašali 195.781.660 EUR, kar je za 5,4% več kakor čisti prihodki od prodaje v letu 2007. Povečanje poslovnih prihodkov je skladno s povečanjem tržnega deleža v letu 2008 v primerjavi z letom 2007. Družba je večino poslovnih prihodkov od prodaje ustvarila s prodajo storitev, preostalih 14,8% pa s prodajo blaga. Na domačem tržišču je družba ustvarila 80,5% čistih prihodkov od prodaje, preostalo na tujih trgih. Drugi poslovni prihodki so v letu 2008 predstavljali 0,9% vseh poslovnih prihodkov in ne predstavljajo pomembnejše postavke.

Finančni prihodki so prihodki od naložbenja. Pojavljajo se v zvezi s finančnimi naložbami pa tudi v zvezi s terjatvami. Sestavljajo jih obračunane obresti in deleži v dobičku drugih pa tudi prevrednotovalni finančni prihodki. Razčlenjujejo se na finančne prihodke, ki niso odvisni poslovnega izida drugih, npr. prejete obresti in finančne prihodke, ki so odvisni od poslovnega izida drugih, npr. prejete dividende (SRS, 2001). V tabeli 14 prikazujem strukturo finančnih prihodkov družbe v letih 2007 in 2008.

Tabela 14: Struktura finančnih prihodkov družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 ter 2008

Finančni prihodki	2007	2008	2007	2008	Rast 08/07
	Eur	Eur	v %	v%	v %
Obresti iz razmerij do drugih	752.239	781.141	53,7	30,5	3,8
Obresti iz razmerij do povezanih oseb	283.152	1.367.658	20,2	53,4	383,0
Pozitivne tečajne razlike	119.658	237.907	8,5	9,3	98,8
Drugi prihodki financiranja	245.428	173.829	17,5	6,8	-29,2
Skupaj finančni prihodki	1.400.477	2.560.535	100,0	100,0	82,8

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008, lastni izračuni

Finančni prihodki družbe so v letu 2008 znašali 2.560.535 EUR in so bili za 82,8% večji kakor v letu 2007, vendar predstavljajo le 1,29% poslovnih prihodkov in s tem nimajo večjega vpliva na poslovni izid družbe. Največji delež finančnih prihodkov je družba ustvarila s prejetimi obresti iz razmerij do povezanih oseb, predvsem s t. i. cash poolingom.

Družba v proučevanem obdobju ni zabeležila drugih oziroma izrednih odhodkov, zato v tem delu ne navajam podrobnejše analize.

4.2.2 Analiza stroškov in odhodkov

Stroški družbi zmanjšujejo poslovni izid in imajo nanj za razliko od prihodkov negativni vpliv. Podjetja v sodobnem konkurenčnem poslovnem okolju stalno poizkušajo poslovati z minimalnimi možnimi stroški. Stroške delimo na fiksne ter variabilne. Variabilni stroški se spreminjajo sorazmerno z obsegom proizvodnje, fiksni stroški pa ostajajo neodvisni od obsega proizvodnje, vse dokler se ne spremenijo proizvodne zmogljivosti (Tajnikar et al, 2001, str. 94).

Stroški materiala so cenovno izraženi potroški neposrednega materiala in tistega dela materiala, na katerega se nanašajo posredni proizvodjalni stroški ter posredni stroški nabave, prodajanja in splošnih služb. Stroški storitev so stroški, ki se ne štejejo kot stroški materiala, amortizacije ali dela (SRS, 2001). V nadaljevanju prikazujem analizo stroškov blaga, materiala in storitev ter podrobnejšo razčlenitev stroškov storitev zaradi velikosti postavke.

Tabela 15: Struktura stroškov blaga, materiala in storitev družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008

Stroški blaga, materiala in storitev	2007	2008	2007	2008	Rast 08/07
	Eur	Eur	v %	v%	v %
Nabavna vred. prod. materiala	23.958.543	18.104.636	20,2	14,9	-24,4
Stroški materiala	2.484.917	2.926.711	2,1	2,4	17,8
Stroški storitev	91.955.901	100.260.555	77,7	82,7	9,0
Skupaj	118.399.361	121.291.902	100,0	100,0	2,4

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008; lastni izračuni

Iz tabele 15 je razvidno, da je imela družba v letu 2008 za 2,4% večje stroške blaga, materiala in storitev kot v letu 2007. Postavka je v letu 2008 znašala 121.291.902 EUR, največji del, in sicer 82,7% se nanaša na stroške storitev. Stroški storitev v letu 2008 so predstavljali 50,7% poslovnih prihodkov.

Tabela 16: Struktura stroškov storitev družbe Si.mobil za poslovno leto 2008

Struktura stroškov storitev	2008 Eur	Delež v%
Stroški medomrežnih povezav in medn. gostovanj	39.223.828	39,1
Stroški trženja	12.799.888	12,8
Stroški najemnin	7.467.060	7,4
Stroški storitev vzdrževanja	6.549.659	6,5
Stroški storitev pri izdelavi proizv. in oprav. stor.	5.518.679	5,5
Stroški intelektualnih in osebnih storitev	3.001.165	3,0
Drugi stroški storitev	25.700.276	25,6
Skupaj stroški storitev	100.260.555	100,0

Vir: Letno poročilo podjetja Si.mobil za leto 2008; lastni izračuni

Največji delež stroškov storitev se nanaša na stroške medomrežnih povezav in mednarodnih gostovanj, sledijo pa stroški trženja, ki mu družba namenja posebno pozornost, saj želi z agresivnim in intenzivnim trženjem še dodatno povečati tržni delež. Družba ima svoje poslovne prostore najete, zaradi tega beleži stroške najemnin v višini 7.467.060 EUR.

Odpise vrednosti razdelimo na dva dela, in sicer na prevrednotovalne poslovne odhodke ter na amortizacijo. Prevrednotovalni poslovni odhodki se pojavljajo v zvezi z opredmetenimi osnovnimi sredstvi, neopredmetenimi sredstvi in obratnimi sredstvi zaradi njihove oslabitve, če zmanjšanje njihove vrednosti ni krito s presežkom iz prevrednotenja kapitala iz njihove predhodne okrepitve. Stroški amortizacije so zneski nabavne vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev s končnimi dobami koristnosti, ki v posameznih obračunskih obdobjih prehajajo iz teh sredstev v nastajajoče poslovne učinke (SRS, 2001).

Tabela 17: Struktura odpisov vrednosti podjetja Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008

Odpisi vrednosti	2007 Eur	2008 Eur	2007 v %	2008 v%	Rast 08/07 v %
Amortizacija	20.838.101	17.795.304	90,8	90,7	-14,6
Prevred.pos.odhodki pri NS in OOS	187.311	90.107	0,8	0,5	-51,9
Prevred. posl.odh. pri OS	1.921.960	1.739.262	8,4	8,9	-9,5
Skupaj odpisi vrednosti	22.947.372	19.624.673	100,0	100,0	-14,5

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008, lastni izračuni

Družba je imela v letu 2008 za 19.624.673 EUR odpisov vrednosti, kar je za 14,6% manj kot v letu 2007. Največji delež odpisov se nanaša na stroške amortizacije. Družba amortizacijske stopnje določi na podlagi določitve dobe koristnosti sredstev.

Prevrednotovalni odhodki se nanašajo na izgubo pri prodaji sredstev, popravke knjižne vrednosti zalog ter terjatev.

Med stroške dela uvrščamo:

- ◆ plače, ki pripadajo zaposlenim, v kosmaten znesku,
- ◆ nadomestila plač, ki skladno z zakonom, kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi pripadajo zaposlencem za obdobje, ko ne delajo, v kosmatem znesku, ki bremeni družbo,
- ◆ dajatve v naravi, darila in nagrade zaposlencem ter zanje plačani ali njim povrnjeni zneski, ki niso v neposredni zvezi s poslovanjem,
- ◆ odpravnine, ki pripadajo zaposlencem, ko nehajo delati v družbi,
- ◆ dajatve, ki se dodatno obračunavajo od postavk od a) do č) in ki bremenijo izplačevalca (SRS, 2001).

Tabela 18: Struktura stroškov dela družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008

Stroški dela	2007	2008	2007	2008	Rast 08/07
	Eur	Eur	v %	v%	v %
Plače in nadomestila zaposlenim	7.812.882	8.702.179	73,3	73,7	11,4
Dajatve za pokojninsko zavarovanje	796.112	1.064.853	7,5	9,0	33,8
Druge dajatve za zagotavljanje socialne var.	1.006.821	824.257	9,4	7,0	-18,1
Drugi stroški dela	1.038.515	1.216.647	9,7	10,3	17,2
Skupaj stroški dela	10.654.330	11.807.936	100,0	100,0	10,8

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008; lastni izračuni

Iz tabele strukture stroškov dela izhaja, da je družba imela za 11.807.936 EUR stroškov dela, ki so bili za 10,8% večji kakor leta 2007. Stroški dela so deloma večji zaradi večjega števila zaposlenih, kar je prikazano v točki 2.5 ter deloma tudi zaradi višjih plač ter dajatev, povezanimi z njimi.

Finančni odhodki so odhodki za financiranje in odhodki za naložbenje. Prve sestavljajo predvsem stroški danih obresti, drugi pa imajo predvsem naravo prevrednotovalnih finančnih odhodkov. Za potrebe notranjega proučevanja se lahko odhodki za financiranje razčlenjujejo na del, ki je povezan z ustvarjanjem poslovnih prihodkov, in del, ki je povezan izključno z ustvarjanjem finančnih prihodkov (SRS, 2001).

Tabela 19: Struktura finančnih odhodkov družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008

Struktura finančnih odhodkov	2007	2008	2007	2008	Rast 08/07
	Eur	Eur	v %	v%	v %
Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	273.737	140.853	6,7	3,5	-48,5
Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	3.819.029	3.924.993	92,9	96,2	2,8
Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	20.097	13.802	0,5	0,3	-31,3
Skupaj finančni odhodki	4.112.863	4.079.648	100,0	100,0	-0,8

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008; lastni izračuni

Finančni odhodki družbe Si.Mobil so v letu 2008 znašali 4.079.648 EUR in so bili za 0,8% manjši kot v letu 2007. Največji delež finančnih odhodkov v letu 2008 se nanaša na finančne odhodke iz finančnih obveznosti, torej na plačane obresti za prejete kredite.

Druge odhodke sestavljajo neobičajne postavke (izredni odhodki) in ostali odhodki, ki zmanjšujejo poslovni izid (SRS, 2001). Družba je v letu 2008 zabeležila za 1.250.364 EUR drugih odhodkov, ki so predstavljali odhodke za koncesijske ter upravne dajatve in sodne koleke.

4.2.3 Analiza delnih ter končnega poslovnega izida

V poglavju predstavljam delne ter končni poslovni izid družbe Si.Mobil v obdobju 2007 in 2008.

Tabela 20: Poslovni izidi družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008

Št.	Poslovni izidi	2007 Eur	2008 Eur	Rast 08/07 v %
1	Poslovni prihodki	186.716.118	197.648.796	5,9
2	Poslovni odhodki	152.890.787	153.974.875	0,7
3=1-2	Poslovni izid iz poslovanja (EBIT)	33.825.331	43.673.921	29,1
4	Finančni prihodki	1.400.477	2.560.535	82,8
5	Finančni odhodki	4.079.648	4.112.863	0,8
6=3+4-5	Celotni poslovni izid	31.146.160	42.121.593	35,2
7	Drugi prihodki	0	0	0,0
8	Drugi odhodki	0	0	0,0
9	Davek iz dobička	0	0	0,0
10	Odloženi davki	-5.722.064	-10.051.009	75,7
11=6+7-8-9+10	Čisti poslovni izid obrač.obdobja	25.424.096	32.070.584	26,1

Vir: Letno poročilo podjetja Si.mobil za leto 2008; lastni izračuni

Poslovni izid poslovanja (angl. *Earnings before interests and tax, EBIT*) je eden pomembnejših pokazateljev dobičkonosnosti družbe. Izračunamo ga tako, da vsem poslovnim prihodkom odštejemo vse stroške razen stroškov financiranja ter davkov (Investopedia, b.l.). Družba Si.Mobil je v letu 2008 poslovala s pozitivnim izidom iz poslovanja v višini 43.673.921 EUR in je bil za 29,1% večji kakor v letu 2007, predvsem zaradi povečanja poslovnih prihodkov veliko bolj kot poslovnih odhodkov.

Celotni poslovni izid je izračunan tako, da poslovnemu izidu iz poslovanja prištejemo še finančni izid poslovanja. Finančni izid poslovanja je izračunan kot razlika med vsemi finančnimi prihodki podjetja ter vsemi finančnimi odhodki. Družba Si.Mobil je v letu 2008 poslovala s pozitivnim celotnim poslovnim izidom, ki je znašal 42.121.593 EUR in je bil za 35,2% večji kot v letu 2007. Finančni izid družbe je bil v letu 2008 sicer še vedno negativen, vendar manj kot leto prej.

Čisti poslovni izid obračunskega obdobja je razlika med celotnim poslovnim izidom in davkom iz dobička (Zaman Groff, 2007, str. 125). V letu 2008 je družba Si.Mobil poslovala s 26,1% večjim čistim poslovnim izidom obračunskega obdobja kot v letu 2007.

4.3 Analiza kazalnikov

V nadaljevanju prikazujem analizo poslovanja družbe Si.Mobil v obdobju 2007 ter 2008 s finančnimi kazalniki. V uvodu podam definicijo kazalnikov, delitev v skupine ter nato prikažem in analiziram kazalnike po izbranih skupinah kazalnikov .

Kazalniki so relativna števila, dobljena z deljenjem določene ekonomske kategorije s kakšno drugo. Kazalniki so lahko izraženi kot stopnje udeležbe, kot indeksi ali kot koeficienti (Zaman Groff, 2007, str. 283). Finančni kazalniki se uvrščajo v različne skupine glede na pomen rezultata. Delitev finančnih kazalnikov v skupine obravnavajo različni avtorji sicer različno, vendar so razlike manjše. Turk et al (1996, str. 361-383) v splošnem razdeli finančne kazalnike na naslednje skupine:

- ◆ kazalniki stanja financiranja;
- ◆ kazalniki stanja investiranja;
- ◆ kazalniki vodoravnega finančnega ustroja;
- ◆ kazalniki obračanja;
- ◆ kazalniki gospodarnosti;
- ◆ kazalniki donosnosti;
- ◆ sistem medsebojno povezanih kazalnikov.

Slapničar (2006, str. 2) navaja dva pristopa za izbor kazalnikov, ki jih uporabi pri analizi poslovanja. Tradicionalen pristop k izboru kazalnikov za računovodsko analizo temelji na opredelitvi različnih vidikov poslovanja ter na arbitrarnem izboru nekaj kazalnikov, ki pomembno osvetljujejo te vidike. Drugi način k izboru kazalnikov je empiričen pristop: to je izbor kazalnikov, narejen s pomočjo multivariatnih statističnih metod – s faktorsko analizo. Faktorska analiza skuša dognati medsebojno povezanost spremenljivk, ki jo izrazi s skupnim faktorjem. Z drugimi besedami, faktorska analiza empirično ugotovi visoko korelirane kazalnike, ki jih poveže na skupni faktor.

Analiza kazalnikov, predstavljena v diplomskem delu je izdelana na tradicionalnem pristopu k izboru kazalnikov. Analiza kazalnikov je prikazana z naslednjimi kazalniki: kazalniki financiranja, dobičkonosnosti ter kazalniki gospodarnosti. Kriterij za izbor skupin kazalnikov je bil njihov način izračuna, predvsem pomen in interpretacija rezultata kazalnika, ter skladnost kazalnika z analizirano družbo ter panogo.

4.3.1 Kazalniki financiranja

Prvi proučevani kazalniki pri analizi so kazalniki financiranja. Sprva so podane teoretične podlage, kasneje izračuni za družbo Si.Mobil za leti 2007 in 2008.

Kazalniki financiranja so usmerjeni v analizo financiranja družbe (pasivna stran bilance stanja), pri čemer nas zanima delež kapitala, dolgov in časovnih razmejitev v strukturi vseh virov sredstev (Zaman Groff, 2007, str. 285). Megginson (2008, str. 52) imenuje kazalnike financiranja na drugačen način, in sicer kazalniki dolga. Kazalniki dolga merijo obseg sposojenega denarja v odnosu do kapitala lastnikov.

Kazalniki financiranja so uporabna informacije predvsem za banke pri odločanju o dodelitvi posojil družbam, hkrati so pomembni predvsem za dolgoročne odločitve v družbi glede nadaljnjega načina financiranja potrebnega obsega kapitala. Pri analizi kazalnikov financiranja so uporabljeni in predstavljeni trije najbolj pogosti in osnovni. Prvi izmed njih je kazalnik deleža kapitala v financiranju.

$$\text{Delež kapitala v financiranju} = \frac{\text{kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} \quad (2)$$

Iz obrazca 2 je razvidno, da je kazalnik kvocient med kapitalom podjetja ter celotnimi obveznostmi do virov sredstev oziroma pasivo bilance stanja.

Kazalnik kaže delež oziroma odstotek kapitala v celotni pasivi podjetja. Čim večja je vrednost kazalnika, večji je delež kapitala oziroma trajnih virov med celotnimi viri sredstev. Vrednost kazalnika 1 oziroma 100 odstotkov bi pomenila, da družba nima dolgov in da so vsa sredstva financirana s kapitalom podjetja (Igličar et al, 1997, str. 231-246).

Drugi uporabljen kazalnik financiranja je delež kapitala financiranja. Kavčič et al (1996, str. 362) kazalnik imenuje tudi stopnja dolžniškosti financiranja in ga izračunam po naslednjem obrazcu:

$$\text{Delež dolgov v financiranju} = \frac{\text{dolgovi}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} \quad (3)$$

Iz obrazca 3 izhaja, da gre za podoben kazalnik, kot je kazalnik delež kapitala v financiranju, le da v imenovalcu namesto kapitala nastopajo dolgovi družbe. Tudi razlaga kazalca je enaka, edina razlika je v tem, da nam kazalnik sporoča delež dolga v obveznostih do virov sredstva.

Zadnji uporabljen kazalnik pri analizi kazalnikov financiranja je kazalnik finančnega vzvoda, ki prikazuje odnos med dolgovi družbe in kapitalom. Označimo ga lahko s krajšavo D/E (*angl. Debt to equity*). Izračunam ga po naslednjem postopku:

$$D/E = \frac{\text{dolgovi}}{\text{kapital}} \quad (4)$$

Kazalnik prikazuje odnos med dolgovi in kapitalom. Visok kazalnik finančnega vzvoda v splošnem pomeni, da družba agresivno financira svojo rast z zadolževanjem. V takšnem

primeru je družba močno izpostavljena tveganju spremembe obrestne mere. Pomembno je poudariti, da se kazalnik med industrijami močno razlikuje, odvisno od kapitalске intenzivnosti industrije (Investopedia, b.l.). V tabeli 21 prikazujem vrednosti zgoraj opisanih kazalnikov financiranja za družbo Si.Mobil v letih 2007 ter 2008.

Tabela 21: Kazalniki financiranja družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008

Št.	Kazalniki financiranja	2007	2008	Rast 08/07 v %
1	Celotni kapital	58.031.958	90.102.542	55,3
2	Obveznosti (dolg+kratk)	135.024.906	110.462.345	-18,2
3	Obveznosti do virov sredstev	202.352.181	209.942.624	3,8
4=1/3	Delež kapitala v financiranju	28,7%	42,9%	49,7
5=2/3	Stopnja dolžniškosti	66,7%	52,6%	-21,1
6=2/1	Kazalnik finančnega vzvoda	232,7%	122,6%	-47,3

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008, lastni izračuni

Iz tabele 21 izhaja, da se je delež kapitala v financiranju povečal za 49,7% kar iz drugega vidika pomeni, da se je stopnja dolžniškosti v letu 2008 zmanjšala za 21,1%. Posledica povečanja prvega in zmanjšanja drugega kazalnika je v tem, da se je dolg (obveznosti) družbe v letu 2008 zmanjšal, kar je razvidno tudi iz kazalnika finančnega vzvoda, saj se je razmerje dolga do kapitala zmanjšalo. Primerjava kazalnikov financiranja z drugimi družbami v panogi je predstavljena v osmem poglavju.

4.3.2 Kazalniki dobičkonosnosti

Naslednji izmed izbranih kazalnikov so kazalniki donosnosti, ki prikazujejo uspešnost poslovanja v nekem obdobju glede uporabljena sredstva ali kapital.

Uporabniki računovodskih izkazov želijo vedeti, koliko donosa je ustvarila določena družba v določenem ter v preteklih obdobjih. Absolutna velikost dobička ne predstavlja prave slike o donosnosti družbe, saj je pri prikazu potrebno upoštevati tudi velikost angažiranih sredstev ter kapitala. Za takšen učinkovit prikaz donosa uproablamo kazalnike donosnosti (Dyson, 2006, str. 253). Prvi izmed uporabljenih kazalnikov dobičkonosnosti je kazalnik čiste dobičkonosnosti prihodkov, ki ga izračunam po obrazcu 5:

$$\text{Čista dob. prihodkov} = \frac{\text{Čisti poslovni izid}}{\text{Prihodki}} \quad (5)$$

Kazalec kaže razmerje med čistim poslovnim izidom in poslovnimi prihodki družbe. Večja kot je vrednost kazalca, bolj je poslovanje učinkovito, saj je na enoto prihodkov ustvarjeni dobiček večji. Naslednji analizirani kazalnik je kazalnik čiste dobičkonosnosti sredstev (Angl. *Return on assets - ROA*), ki ga izračunam na podlagi naslednjega obrazca:

$$\text{Dob. sredstev} = \frac{\text{Čisti izid iz poslovanja}}{\text{Povpr.sredstva}} \quad (6)$$

V števcu imamo opravka z dinamično opredeljenima kategorijama, tj. takšnima, ki ju izmerimo za leto dni; v imenovalcu imamo opravka s statično opredeljeno kategorijo, ki jo moramo ob primerjavi s števcem izmeriti s povprečnim stanjem (Kavčič Et al, 1996 str. 381). Zaman Groff et al (2007, str. 300) kazalec dobičkonosnosti sredstev opredeli kot kazalnik, ki kaže uspešnost uporabe sredstev družbe. Čim večja je vrednost kazalnika, tem uspešnejše je bilo poslovanje družbe.

Naslednji kazalnik dobičkonosnosti, predstavlja enega najbolj uporabljenega in znanega kazalnika na sploh v finančnem svetu, gre za kazalnik dobičkonosnosti kapitala (*Angl. Return on equity - ROE*), ki ga izračunam po obrazcu 7:

$$\text{Dob. kapitala} = \frac{\text{Čisti izid iz poslovanja}}{\text{Povpr.kapital}} \quad (7)$$

Kazalnik dobičkonosnosti kapitala je predvsem zanimiv za lastnike kapitala oziroma potencialne vlagatelje, saj kaže, koliko denarnih enot je »ustvarila« ena denarna enota kapitala. Delničarji (prihodnji in sedanji) lahko vrednost izračunanega kazalnika primerjajo z družbami s podobnim tveganjem, da ugotovijo, ali je oziroma bo njihova naložba uspešna. (Igličar et al, 1997, str. 231-246).

Naslednji kazalnik dobičkonosnosti je kazalnik dobičkonosnosti iz poslovanja (*angl. Basic earning power - BEP*). BEP izračunamo kot kvocient med poslovnim izidom iz poslovanja ter celotnimi sredstvi družbe, kot kaže obrazec 8:

$$\text{BEP} = \frac{\text{Poslovni izid iz poslovanja}}{\text{Povp.celotna sredstva}} \quad (8)$$

Kazalnik prikazuje dobičkonosnosti sredstev družbe, pred vplivom davkov ter finančnega poslovanja. Kazalnik je predvsem uporaben pri primerjavi družb iz različnih držav oziroma območij, saj ne upošteva finančnega ter davčnega vpliv na poslovanje družbe (Brigham et al, 1999, str. 71).

Tabela 22: Kazalniki dobičkonosnosti družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008

Št.	Kazalniki dobičkonosnosti	2007	2008	Rast 08/07 v %
1	Čisti prihodki iz prodaje	185.740.910	195.781.660	5,4
2	Čisti dobiček	25.424.096	32.070.584	26,1
3	Povprečna sredstva*	180.831.512	206.147.403	14,0
4	Povprečen kapital*	45.319.910	74.067.250	63,4
5	Ebit	33.825.331	43.673.921	29,1
6=2/1	Čista dob. prihodkov	13,7%	16,4%	19,7
7=2/3	ROA	14,1%	15,6%	10,7
8=2/4	ROE	56,1%	43,3%	-22,8
9=5/3	BEP	18,7%	21,2%	13,3

* Povprečna sredstva ter povprečen kapital so izračunana kot vsota vrednosti v EUR preteklega leta postavke ter tekočege, deljeno z dva.

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008; lastni izračuni

Iz tabele 22 izhaja, da se je kazalnik čiste dobičkonosnosti prihodkov v letu 2008 znašal 16,4% in je bil za 19,7% večji kakor prejšnje leto. Dobičkonosnost sredstev družbe, merjena s kazalnikom dobičkonosnosti sredstev, je v letu 2008 znašala 14,1%. Donosnost V letu 2008 je bila večja, kakor v letu 2007, predvsem zaradi večjega čistega dobička, ustvarjenega v letu 2008. Dobičkonosnost kapitala merjena s kazalcem ROE je v letu 2008 znašala 43,3%, kar pomeni, da lahko lastniki za vsako vloženo denarno enoto pričakujejo 0,43 denarnih enot donosa na letni ravni. Donosnost kapitala je bila v letu 2008 manjša kakor v letu 2007 zaradi zvišanja postavke kapitala. Kazalnik donosnosti BEP je znašal 21,2% in se je glede na preteklo leto povečal za 13,3%.

4.3.3 Kazalniki gospodarnosti

Kazalniki gospodarnosti kažejo na učinkovitost poslovanja družbe oziroma na razmerje med prihodki in odhodki (Zaman Groff et al, 2007, str. 298). Prvi uporabljen kazalec gospodarnosti je kazalec gospodarnosti poslovanja, ki ga izračunam po obrazcu 9:

$$\text{Gospodarnost poslovanja} = \frac{\text{Poslovni prihodki}}{\text{Poslovni odhodki}} \quad (9)$$

Kazalec prikazuje učinkovitost družbe pri opravljanju njegove osnovne dejavnosti (poslovne) dejavnosti, saj so iz koeficienta izločeni finančni prihodki in finančni odhodki ter drugi prihodki in drugi odhodki (Zaman Groff et al, 2007, str. 298-299). Podoben zgornjemu kazalcu je kazalec gospodarnosti financiranja, le da namesto poslovnih prihodkov ter odhodkov tukaj nastopajo finančni prihodki ter odhodki. Kazalec prikazuje učinkovitost finančne dejavnosti družbe, saj izloči vpliv ostalih vrst prihodkov in odhodkov. Kazalec izračunam po obrazcu 10:

$$\text{Gospodarnost financiranja} = \frac{\text{Prihodki od financiranja}}{\text{Odhodki od financiranja}} \quad (10)$$

Naslednji kazalec, ki ga prikazujem pri analizi kazalnikov gospodarnosti, je kazalnik celotna gospodarnost družbe. Izračunamo ga kot kvocient med vsemi prihodki družbe ter vsemi odhodki družbe v določenem poslovnem letu. Izračun prikazuje obrazec 11:

$$\text{Celotna gospodarnost} = \frac{\text{Prihodki}}{\text{Odhodki}} \quad (11)$$

Zadnji kazalnik pri kazalnikih gospodarnosti, s katerim analiziram uspešnost poslovanja družbe Si.Mobil je kazalnik produktivnosti dela. Produktivnost dela predstavlja razmerje med proizvedeno količino proizvodov ali storitev in zanje vloženi delovni čas. Toda samo ugotavljanje produktivnosti v družbi ni enostavno, zato poslovne učinke izrazimo vrednostno. Produktivnost izračunamo po obrazcu 12:

$$\text{Produktivnost} = \frac{\text{Poslovni prihodki}}{\text{Povp. število zaposlenih}} \quad (12)$$

Kazalnik produktivnosti nam pove, da je poslovanje tem bolj učinkovito, čim večjo količino poslovnih učinkov dosežemo na zaposlenega v obračunskem obdobju. Lahko pa jo opredelimo tudi kot razmerje med poslovnimi prihodki in številom zaposlenim (Bošnjak, 1998, str. 23).

Za lažje predstavljanje gospodarnosti družbe je smiselno kazalce gospodarnosti primerjati med različnimi leti istega družbe oziroma med istimi kazalci različnih primerljivih družb.

Tabela 23: Kazalniki gospodarnosti družbe Si.mobil za poslovni leti 2007 in 2008

Št.	Kazalniki gospodarnosti	2007	2008	Rast 08/07 v %
1	Poslovni prihodki	186.716.118	197.648.796	5,9
2	Finančni prihodki	1.400.477	2.560.535	82,8
3=1+2	Skupaj prihodki	188.116.595	200.209.331	6,4
4	Poslovni odhodki	152.890.787	153.974.875	0,7
5	Finančni odhodki	4.079.648	4.112.863	0,8
6=4+5	Skupaj odhodki	156.970.435	158.087.738	0,7
7*	Povprečno število zaposlenih	325	341	5,1
8=1/4	Gospodarnost poslovanja	1,221	1,284	5,1
9=2/5	Gospodarnost financiranja	0,343	0,623	81,4
10=3/6	Celotna gospodarnost	1,198	1,266	5,7
11=1/7	Produktivnost	575.396,4	579.615,2	0,7

* Povprečno število zaposlenih je vsota števila zaposlenih na začetku leta in na koncu leta deljeno z 2

Vir: Letno poročilo družbe Si.mobil za leto 2008, lastni izračuni

Iz tabele 23 izhajajo, da so bili vsi izračunani kazalniki gospodarnosti v letu 2008 večji kot v letu 2007, najbolj se je povečal kazalnik gospodarnosti financiranja, kar je predvsem posledica večjih finančnih prihodkov družbe. Kazalnik celotne gospodarnosti, ki je v letu 2008 znašal 1,266, nam pove, da so bili vsi prihodki družbe večji za 26,6% od vseh

odhodkov družbe. Produktivnost družbe je v letu 2008 bila za 0,7% večja kakor v letu 2007. Družba je v letu 2008 dosegla 579.612,2 EUR poslovnih učinkov na zaposlenega.

5 PRIMERJAVA POSLOVANJA S PODOBNIMI DRUŽBAMI

Primerjava poslovanja družbe Si.Mobil z ostalimi podobnimi družbami je narejena v dveh delih. V prvem delu prikazujem primerjavo s podobnimi družbami, ki poslujejo v Sloveniji in družbi Si.Mobil predstavljajo neposredno konkurenco. V drugem delu prikazujem primerjavo poslovanja s tujimi družbami, ki zaradi narave poslovanja oziroma panoge družbi ne predstavljajo neposredne konkurence, so pa razmeroma primerne glede na panogo.

5.1 Primerjava poslovanja s podobnimi družbami v Sloveniji

V panogo 61.200 Brežične telekomunikacijske dejavnosti se je v letu 2008 v Sloveniji uvrščalo 32 družb (iBON, 2009). Dejansko je funkcijo mobilnega operaterja opravljalo 6 družb, ostale družbe v panogi se sicer tudi ukvarjajo s brezžičnimi telekomunikacijskimi storitvami, niso pa bili mobilni operaterji in jih zato v analizi ne upoštevam. Lastno infrastrukturo ter s tem lastno mobilno omrežje v letu 2008 so imele naslednje štiri družbe Si.Mobil, Mobitel d.d., Tušmobil d.d. ter T-2 d.o.o., ostali dve družbi pa sta gostovali v teh omrežjih (Apek, 2009, str. 10). Za primerjavo poslovanja sem izbral štiri največje družbe glede na tržni delež konec leta 2008 (glej 2.1, tabela 3). Izbrane družbe, kot sledi iz tabele 3 so naslednje:

- ◆ Mobitel d.d., s sedežem na Vilharjevi cesti 23, 1000 Ljubljana,
- ◆ Debitel d.d., s sedežem na Železni cesti 18, 1000 Ljubljana,
- ◆ Tušmobil d.o.o., s sedežem na Brnčičevi ulici 49, 1231 Lj.-Črnuče.

V tabeli 20 prikazujem glavne postavke bilance stanja ter izkaza poslovnega izida za zgoraj naštetih družb ter za povprečje v panogi za leto 2008. Povprečje v panogi je izračunano kot seštevek posameznih postavk pri vseh štirih analiziranih družbah, deljeno s 4. Ostalih dveh mobilnih operaterjev pri izračunu povprečja panoge ne upoštevam, saj glede na velikost posameznih postavk nista primerljiva.

Tabela 24: Primerjava poslovanja družb v panogi s družbo Si.Mobil ter panogo po gl. postavkah v BS in IPI

Postavka	Si.Mobil d.d.		Mobitel d.d.		Tušmobil d.o.o.		Debitel d.d.		Povprečje panoga	
	V Eur	Si=100*	V Eur	Si=100*	V Eur	Si=100*	V Eur	Si=100*	V Eur	Si=100*
Sredstva	209.942.624	311,4%	653.746.999	311,4%	79.015.253	37,6%	11.889.244	5,7%	238.648.530	113,7%
Kapital	90.102.542	464,5%	418.533.861	464,5%	39.243.560	43,6%	10.175.645	11,3%	139.513.902	154,8%
Obveznosti	110.462.345	192,7%	212.825.299	192,7%	38.035.218	34,4%	1.050.991	1,0%	90.593.463	82,0%
Poslovni prihodki	197.648.796	227,9%	450.485.384	227,9%	36.973.616	18,7%	26.259.378	13,3%	177.841.794	90,0%
Poslovni odhodki	153.974.875	240,2%	369.905.034	240,2%	57.135.334	37,1%	24.507.166	15,9%	151.380.602	98,3%
Ebit	43.673.921	184,5%	80.580.350	184,5%	-20.161.718	-46,2%	1.752.212	4,0%	26.461.191	60,6%
Čisti dobiček	32.070.584	183,8%	58.954.769	183,8%	-21.756.709	-67,8%	1.611.744	5,0%	17.720.097	55,3%
Povprečno št.zap.	344	290,7%	1.000	290,7%	5	1,5%	53	15,4%	351	101,9%

*Si=100: Primerjava v odstotkih, kjer je za osnovo izbrana vrednost postavke podjetja Si.Mobil d.d.

Vir: Letna poročila primerjanih družb; spletne strani AJPEŠ; iBon (2009)

Iz tabele 24 izhaja, da je največja družba glede na celotna sredstva ob koncu leta 2008 družba Mobitel d.d., ki je imela trikrat več sredstev kot družba Si.Mobil ob koncu istega leta. Analizirana družba Si.Mobil se glede na višino celotnih sredstev uvršča na drugo mesto, kljub temu da ima manj sredstev kot povprečno družbe v panogi. Družba Debitel d.d. je najmanjša glede na višino celotnih sredstev, vendar je potrebno poudariti, da edina izmed primerjanih ne uporablja svojih baznih postaj, saj jih najema, posledično celotna sredstva dosegajo le 5,7% sredstev družbe Si.Mobil. Tudi glede na višino kapitala v letu 2008 se na prvo mesto med primerjani družbami uvršča družba Mobitel d.d. Analizirana družba Si.Mobil je bila tudi glede na višino kapitala uvrščena na drugo mesto. Pri družbi Si.Mobil je postavka kapitala manjša zaradi prenesih preteklih izgub, kar sem podrobneje predstavil v točki 4.1.2. Najmanjšo vrednost kapitala pred primerjanimi družbami je imela družba Debitel d.d. Obveznosti družbe Mobitel so konec leta 2008 znašale 212.825.299 EUR in so bile za 92,7% večje kot obveznosti družbe Si.Mobil. Najmanj zadolžena, glede na vrednostno izražene obveznosti, je bila družba Debitel d.d. Največje prihodke med primerjanimi družbami je imela družba Mobitel d.d. in so bili v letu 2008 več kot dvakrat večji od prihodkov analizirane družbe Si.Mobil. Družba Tušmobil d.o.o. je v prvem poslovnem letu njenega poslovanja dosegla 18,7% poslovnih prihodkov družbe Si.Mobil. Najnižje poslovne prihodke, ki so dosegli le 13,3% poslovnih prihodkov družbe Si.Mobil je imela družba Debitel d.d. Tri primerjane družbe so v letu 2008 poslovale s pozitivnim čistim poslovnim izidom. Edina družba med zgoraj predstavljenimi družbami, ki je poslovala negativno, je družba Tušmobil d.o.o.

Primerjavo družb nadaljujem s primerjavo vrednosti izbranih finančnih kazalnikov. Pri primerjavi s kazalniki sem izmed kazalnikov predstavljenih v poglavju 4.1 izbral tiste, ki najbolje prikažejo uspešnost poslovanja posamezne družbe. Kazalnik D/E izračunam kot razmerje med dolgovi in kapitalom družbe. Kazalnika dobičkonosnosti ROA in ROE prikazujeta donosnost sredstev oziroma kapitala. Kazalnik BEP prikazuje dobičkonosnost iz poslovanja. Vrednost kazalnika produktivnosti v tabeli 25 prikaže koliko prihodkov je bilo ustvarjenih na zaposlenega. Kazalnik gospodarnosti prikazuje razmerje med prihodki in odhodki družbe. V tabeli 25 prikazujem primerjavo poslovanja družb panogi z družbo Si.Mobil glede na izbrane kazalnike za leto 2008.

Tabela 25: Primerjava poslovanja družb v panogi s družbo Si.Mobil glede na izbrane finančne kazalnike za leto 2008

Kazalnik	Si.Mobil d.d.		Mobitel d.d.		Tušmobil d.o.o.		Debitel d.d.		Povprečje panoga	
	V % in EUR	v % in EUR	Si=100*	v % in EUR	Si=100*	v % in EUR	Si=100*	v % in EUR	Si=100*	v % in EUR
D/E	122,6%	50,9%	41,5%	130,1%	106,1%	10,3%	8,4%	64,9%	53,0%	
Roa	15,6%	8,9%	57,1%	-173,6%	-1112,8%	17,1%	109,6%	7,4%	47,6%	
Roe	43,3%	14,2%	32,8%	-43,9%	-101,4%	14,4%	33,3%	12,7%	29,3%	
Bep	21,2%	12,1%	57,3%	-40,7%	-192,1%	15,6%	73,8%	11,1%	52,3%	
Produktivnost	579.615,2	454.937,4	78,5%	7.423.042,0	1280,7%	504.744,5	87,1%	507.394,6	87,5%	
Gospod.posl.	1,284	1,201	93,5%	0,630	49,1%	1,092	85,0%	1,175	91,5%	

*Si=100: Primerjava v odstotkih, kjer je za osnovo izbrana vrednost postavke podjetja Si.Mobil d.d.

Vir: Letna poročila primerjanih podjetij, spletne strani AJPES, iBon (2009), lastni izračuni

Iz tabele 25 izhaja, da je bila najbolj zadolžena družba, merjeno s kazalcem D/E, v letu 2008 družba Tušmobil d.o.o., najmanj med vsemi pa je bila zadolžena družba Debitel d.d. Družba Si.Mobil je bila v letu 2008 v primerjavi s povprečjem v panogi nadpovprečno zadolžena. Vrednosti kazalnikov dobičkonosnosti Roa, Roe in Bep so bili pri treh primerjanih družbah pozitivni, kar je posledica poslovanja s čistim dobičkom v letu 2008. Družba Si.Mobil je imela vse vrednosti kazalnikov dobičkonosnosti med primerjanimi družbami največje, razen kazalnik Roa, ki je bil večji pri družbi Debitel d.d. Slednje je posledica manjših sredstev družbe Debitel d.d. saj le- ta ne uporablja lastne infrastrukture oziroma omrežja za dostop do mobilnih storitev. Produktivnost, merjena s kazalcem produktivnosti, je bila največja pri družbi Tušmobil d.o.o., sledi pa ji družba Debitel d.d. Razlog za tako visoko produktivnost družbe Tušmobil d.o.o. je le pet povprečno zaposlenih v družbi. Zaradi pomanjkanja javno dostopnih podatkov je sicer nemogoče določiti razlog tako majhnega števila zaposlenih. Družba je odvisna in se uvršča znotraj skupine Engrotuš d.o.o., sklepam da zaposleni v drugih družbah znotraj skupine opravljajo posle (prodaja, marketing...) za Tušmobil d.o.o. Družba Si.Mobil se glede na kazalnik produktivnosti oziroma na količino ustvarjenih prihodkov na zaposlenega uvršča na drugo mesto. Kazalnik gospodarnost poslovanja je bil pri treh primerjanih družbah večji od 1, kar pomeni, da so te tri družbe zabeležile v letu 2008 večje prihodke od odhodkov. Med vsemi primerjanimi družbami je največji kazalnik gospodarnosti zabeležila družba Si.Mobil.

Primerjavo poslovanja s primerljivimi družbami v Sloveniji nadaljujem z dodatnimi finančnimi oziroma ekonomskimi kazalniki, s pomočjo katerih primerjam uspešnost poslovanja družbe Si.Mobil z ostalimi primerljivimi družbami v panogi. Prvi med njimi je kazalnik višine poslovnih stroškov na zaposlenega, ki ga izračunavam po obrazcu 13:

$$\text{Poslovni stroški na zaposlenega} = \frac{\text{Poslovni stroški}}{\text{Povpr. število zaposlenih}} \quad (13)$$

Kazalnik nam prikaže, koliko poslovnih stroškov je družba zabeležila na enega zaposlenega v določenem poslovnem letu. Družba, ki ima manjši kazalnik, je iz vidika tega kazalnika poslovala bolj uspešno.

Kazalnik čistega poslovnega izida na zaposlenega, nam pokaže, koliko čistega poslovnega izida je bilo ustvarjenega na zaposlenega v poslovnem letu, ker s tem kazalnikom primerjam zgolj slovenske družbe, prilagoditev zaradi različnih obdavčitev ni potrebna. Kazalnik izračunavam po obrazcu 14:

$$\text{Čisti poslovni izid na zaposlenega} = \frac{\text{Čisti poslovni izid poslovnega leta}}{\text{Povpr. število zaposlenih}} \quad (14)$$

Naslednji kazalnik, ki ga uporabim pri primerjavi poslovanja družbe Si.Mobil s podobnimi družbami v dejavnosti je kazalnik povprečnih stroškov na enoto dejavnosti. Pri tem kot enoto dejavnosti (v nadaljevanju Q) upoštevam aktivnega uporabnika (vsota naročnikov in

predplačnikov) pri posamezni družbi. Število aktivnih uporabnikov po družbah prikazujem v tabeli 26:

Tabela 26: Število aktivnih uporabnikov mobilnih storitev v Sloveniji po operaterjih v letu 2008

Družba	Število aktivnih uporabnikov
Mobitel d.d.	1.209.434
Si.Mobil	570.600
Debitel d.d.	96.400
TušMobil* d.o.o.	120.000
Skupaj	1.996.434

* Ocena družbe Mobitel d.d. navedena v letnem poročilu za poslovno leto 2008

Vir: Letno poročilo družbe Mobitel d.d. za poslovno leto 2008, str. 21, tabela 1

Kazalnik poslovnih stroškov na enoto dejavnosti izračunam po obrazcu 15:

$$\text{Poslovni stroški na enoto dejavnosti} = \frac{\text{Poslovni stroški}}{Q} \quad (15)$$

Manjša kot je vrednost kazalnika, bolj uspešno je družba poslovala, saj je na enoto dejavnosti imela manj stroškov v povprečju.

Tabela 27: Primerjava poslovanja družbe Si.Mobil s podobnimi družbami v letu 2008 z dodatnimi kazalniki

Št.	Postavka	Vrednost postavke glede na družbo				
		Si.Mobil	Mobitel d.d.	Debitel d.d.	Tušmobil d.o.o.	Pov. Panoga
1	Poslovni stroški	153.974.875	369.905.034	24.507.166	57.135.334	151.380.602
2	Čisti poslovni izid	32.070.584	58.954.769	1.611.744	-21.756.709	17.720.097
3	Povprečno število zaposlenih	344	1.000	53	5	351
4	Q=Število aktivnih uporabnikov	570.600	1.209.434	96.400	120.000	499.109
5=1/3	Poslov.str na zaposlenega	447.601,4	369.905,0	462.399,4	11.427.066,8	50.556,6
6=2/3	Čist. poslovni izid na zaposlenega	93.228,4	58.954,8	30.410,3	-4.351.341,8	50.556,6
7=1/4	Poslovni stroški na enot. dejav.	269,8	305,8	254,2	476,1	303,3

Vir: iBon in lastni izračuni

Iz tabele 27 izhaja, da je imela največje stroške na zaposlenega družba Tušmobil, kar je posledica le 5 zaposlenih v družbi, kot sem že omenil gre za odvisno družbo. Sledi družba Mobitel d.d., ki je bila glede na vrednost kazalnika stroški na zaposlenega dokaj primerljiva z družbo Si.mobil. Največji čisti poslovni izid na zaposlenega je imela družba Si.Mobil ta je v letu 2008 znašal 93.228,44 EUR. Vrednost poslovnih stroškov na enoto dejavnosti kaže, da je imela največje stroške družba Tušmobil d.o.o., sledi družba Mobitel d.d. Povprečni poslovni stroški na enoto dejavnosti družbe Si.Mobil v letu 2008 so znašali 269,8 EUR in so bili drugi najmanjši. Najboljšo vrednost povprečnih stroškov je zabeležila družba Debitel d.d.

Izkoriščanje zmogljivosti primerjanih družb prikažem z dvema kazalnikoma. Prvi kazalnik izračunamo po obrazcu 16, ki je izračunan na podlagi obrazca za izračun obračanja sredstev. Drugi kazalnik izkoriščanja zmogljivosti izračunam po obrazcu 17:

$$\text{Izk. zmogljivosti 1} = \frac{\text{Poslovni prihodki}}{\text{Osnovna sredstva}} \quad (16)$$

$$\text{Izk. zmogljivosti 2} = \frac{Q}{\text{Osnovna sredstva}} \quad (17)$$

Vrednosti obeh kazalnikov izkoriščanja zmogljivosti prikazujem v tabeli 28.

Tabela 28: Kazalniki izkoriščanja zmogljivosti za izbrane družbe za leto 2008

Št.	Postavka	Vrednost postavke glede na družbo				
		Si.Mobil	Mobitel d.d.	Debitel d.d.	Tušmobil d.o.o.	Pov. Panoga
1	Poslovni prihodki	197.648.796	450.485.384	26.259.378	36.973.616	177.841.794
2	Osnovna sredstva	114.693.513	477.504.606	1.857.208	61.106.796	163.790.531
3	Q=Število aktivnih uporabnikov	570.600	1.209.434	96.400	120.000	499.109
4=1/2	Izkoriščanje zmogljivosti 1	1,7	0,9	14,1	0,6	4,4
5=3/2	Izkoriščanje zmogljivosti 2	0,005	0,003	0,052	0,002	0,015

Vir: iBon in lastni izračuni

Iz tabele 28 izhaja, da je imela v letu 2008 družba Debitel d.d. največjo izkoriščenost svojih zmogljivosti, kar je posledica manjše vrednosti osnovnih sredstev, saj družba nima vzpostavljenega lastnega mobilnega omrežja, temveč uporabniki storitev gostujejo v drugih omrežjih. Družba Si.Mobil se glede na kazalnika uvršča na drugo mesto. Najmanjšo izkoriščenost svojih zmogljivosti je imela družba Tušmobil d.o.o., kar je posledica dejstva, da je družba dokaj mlada in v zgodnji fazi rasti.

Primerjavo uspešnosti poslovanja družbe Si.Mobil z izbranimi primerljivimi družbami v Sloveniji zaključujem z izračunom praga rentabilnosti za primerjane družbe.

Prag rentabilnosti (*angl. Break-even point*) predstavlja tisti obseg poslovanja, pri katerem družba ne posluje niti z dobičkom niti z izgubo, ob predpostavki, da vse kar proizvede tudi proda. Pri tem obsegu poslovanja družba s prihodki od prodaje ravno pokrije vse stroške (Peljhan, 2008, str. 2). Sicer se prag rentabilnosti izračunava po obrazcu $Q=FC/(P-AVC)$, a ker nimam cene in dejanskih količin potrebnih za izračun AVC, uporabim prilagojeno različico, ki jo izračunam po obrazcu 18:

$$\text{Prag rentabilnosti} = \frac{FC}{1 - \left(\frac{VC}{TR}\right)} \quad (18)$$

Pri čemer so uporabljeni simboli sledeči:

FC – fiksni stroški

VC – variabilni stroški
TR – poslovni prihodki

Med fiksne stroške uvrstim stroške amortizacije in stroške povezane s financiranjem, saj so le ti neodvisni od obsega poslovanja. Nadalje med variabilne stroške uvrstim, vse ostale stroške, ki jih ima družba.

Prag rentabilnosti, izračunan po obrazcu 18 prikazuje vrednost prihodkov, ki družbi omogočajo doseganje ničelnega poslovnega rezultata. Prag rentabilnosti je absolutna vrednost v EUR, za lažjo primerjavo izračunavam še relativni prag rentabilnosti po obrazcu 19 kot razmerje med dejanskimi prihodki družbe in prihodki na pragu rentabilnosti:

$$\text{Relativni prag rentabilnosti} = \frac{\text{TR}}{\text{Prag rentabilnosti}} \quad (19)$$

V tabeli 29 prikazujem podatke za izračun praga rentabilnosti ter za vsako primerjano družbo prag rentabilnosti in relativni prag rentabilnosti.

Tabela 29: Prag rentabilnosti in relativni prag rentabilnosti za primerjane družbe v letu 2008

Št.	Postavka	Vrednost postavke glede na družbo			
		Si.Mobil	Mobitel d.d.	Debitel d.d.	Tušmobil d.o.o.
1	TR - poslovni prihodki	197.648.796	450.485.384	26.259.378	36.973.616
2	FC - fiksni stroški	21.998.274	83.908.033	1.730.138	3.258.672
3	VC- variabilni stroški	136.062.464	294.849.332	22.777.359	55.612.488
obrazec 18	Prag rentabilnosti	70.598.982,4	242.870.093,3	13.047.702,4	-6.464.172,7
obrazec 19	Relativni prag rentabilnosti	2,8	1,9	2,0	-5,7

Vir: iBon in lastni izračuni

Iz tabele 29 izhaja, da je imela najnižji absolutni prag rentabilnosti družba Debitel d.d., sledi pa ji analizirana družba v diplomskem delu družba Si.Mobil. Družba Tušmobil d.o.o. je imela prihodke manjše od variabilnih stroškov ($TR < VC$), zato pri njej izračun praga rentabilnosti ni smiseln. Družba lahko pozitivni prag rentabilnosti doseže le s povečanjem svojih cen oziroma zmanjšanjem variabilnih stroškov. Razen družbe Tušmobil d.o.o imajo vse tri ostale družbe relativni prag rentabilnosti večji od 1,9. Največji relativni prag rentabilnosti ima družba Si.Mobil. Obseg poslovanja družbe Si.Mobil je za 180% presegel prihodke na pragu rentabilnosti.

5.2 Primerjava poslovanja s podobnimi tujimi družbami

Poslovanje družb je v današnjem času globalno in nobena družba nima konkurence samo v domicilni državi, ampak tudi mednarodno, sicer je v panogi telekomunikacij le-ta omejena, saj je za vstop na trg potrebno pridobiti licence ter ostala dovoljenja s strani državnega regulatorja v Sloveniji Apek. V primerjavo poslovanja tuje lociranih družb z družbo

Si.Mobil sem izbral pet tujih družb. Izbrane družbe so sicer mobilni operaterji neposredno ali pa tudi posredno prek hčerinskih družb. Ponujajo tudi druge storitve, kot so fiksna telefonija, dostop do interneta, kabelska televizija ter ostale telekomunikacijske storitve. S tega predstavljene družbe zabeležijo prihodke tudi iz naslova drugih storitev in niso direktno primerljive z družbo Si.Mobil, vendar v grobem prikazujejo razmere v panogi. Izbral sem pet družb s seznama največjih družb glede na prihodke v poslovnem letu 2008 (Reuters, b.l.). Pri tem sem izločil nekaj družb, ki niso bile najbolj primerljive, saj so mobilne storitve teh družb predstavljale le majhen odstotek celotnih prihodkov teh družb.

Izbrane tuje družbe so sledeče:

- ◆ NTT Docomo, s sedežem na Japonskem,
- ◆ China Mobile Limited, s sedežem na Kitajskem,
- ◆ America Movil, s sedežem v Mehiki,
- ◆ Verizon Inc, s sedežem v Zda,
- ◆ Vodafone Plc, s sedežem v Veliki Britaniji.

NTT DoCoMo Inc je mobilni operater s sedežem na Japonskem. Uvršča se v skupino NTT (Nippon Telegraph and Telephone Corporation). Družba je mobilni operater s tem, da je dejavnost razširila na prodajo multimedijskih vsebin preko mobilnih telefonov ter na nekaj ostalih storitev, povezanih z mobilnimi telefoni. Družba je imela konec poslovnega leta 2008 več kot 540 milijonov naročnikov na svoje mobilne storitve. Naslednja primerjana družba je družba China Mobile Limited s sedežem na Kitajskem, ki nudi svoje storitve preko GSM omrežja na Kitajskem ter v Hong Kongu. Družba je imela konec poslovnega leta 488 milijonov naročnikov na njene mobilne storitve. Največji južno ameriški ponudnik mobilnih storitev je družba America Movil. Družba je ponudnik internetnih ter mobilnih storitev na področju Latinske Amerike, predvsem v Mehiki. Družba je konec poslovnega leta 2008 imela v Mehiki 58 milijonov naročnikov na mobilne storitve. Verizon je največja družba za telekomunikacije v ZDA, ustanovljena leta 1983. Družba Verizon je sicer bolj osredotočena na storitve prenosa podatkov in interneta, vendar del njenih storitev predstavljajo tudi mobilne storitve. Vodafone Plc je največja evropska družba, ki opravlja storitve mobilne telefonije. Locirana je v Veliki Britaniji. Ponuja predvsem storitve mobilnih telekomunikacij kot tudi fiksne telefonije ter dostop do interneta. V tabeli 26 prikazujem nekatere pomembnejše finančne podatke iz računovodskih izkazov kot tudi kazalnike za poslovno leto 2008. Pri tem je treba poudariti, da imajo nekatere spodaj predstavljene družbe poslovno leto v drugem obdobju kot družba Si.Mobil.

Tabela 30: Primerjava poslovanja tujih družb v panogi z družbo Si.Mobil

Postavke	NTT Dotcom	America Movil	China ML	Verizon	Vodafone	Si.Mobil
	V mio Eur poslovno leto 2008					
Poslovni prih.	35.262	53.500	43.425	69.539	37.247	198
Sredstva	51.436	95.295	69.263	144.537	133.617	210
Čisti dobiček	3.741	4.492	11.895	4.591	7.093	32
Kazalniki	Poslovno leto 2008					
D/E	13,7%	205,5%	7,4%	149,6%	45,0%	122,6%
Roa	6,6%	4,6%	16,8%	4,3%	4,0%	15,6%
Roe	9,1%	13,8%	25,8%	8,8%	7,0%	43,3%

Vir: Letna poročila primerjanih podjetij, spletne strani Reuters, lastni izračuni

Iz zgornje tabele je razvidno, da je družba Si.Mobil neprimerljiva glede na absolutne številke iz računovodskih izkazov, saj so prikazane tuje družbe v dejavnosti večje v vseh glavnih računovodskih postavkah. Največje prihodke med primerjanimi družbami je imela ameriška družba Verizon, ki je bilo največje tudi glede na obseg sredstev. Glede na čisti dobiček je bila največja družba China ML. Vse primerjane družbe so poslovno leto 2008 zaključile s čistim dobičkom, kar je bil sicer tudi trend v panogi po svetu. Pri primerjavi absolutnih vrednosti iz računovodskih izkazov je potrebno upoštevati različne računovodske standarde, ki veljajo med državami, kot tudi višino obdavčitve dobičkov, ki se razlikuje med državami. Bolj primerna kot absolutna analiza je analiza s kazalniki. Pri analizi sem predstavil le tri najbolj uporabljene finančne kazalnike. Kazalnika Roa in Roe sta med družbami različna. Največjo donosnost kapitala je v letu 2008 med primerjanimi družbami imela Si.Mobil, medtem ko je imela družba China Mobile največjo vrednost kazalnika Roa, ki je znašala 16,8%. Omenjena družba je bila sicer tudi najmanj zadolžena med zgoraj predstavljenimi družbami, merjeno s kazalnikom D/E. Najbolj zadolžena družba merjeno s kazalnikom D/E je bila družba America Movil.

SKLEP

Družba Si.Mobil je bila ustanovljena leta 1997 in posluje v pravno-formalni obliki kot delniška družba. Njen večinski lastnik je avstrijska družba Mobilkom GmbH. Družba je imela 353 zaposlenih konec leta 2008, kar je bilo za 7,3% več kakor leta 2007. Družba se uvršča v panogo telekomunikacijskih storitev, natančneje je družba mobilni operater. Panoga je v zadnjem obdobju zabeležila izjemno rast. Na svetu je bilo konec leta več kot 4 milijarde uporabnikov mobilne telefonije. V Sloveniji je bilo registriranih pri APEK-u (2009, str. 10-14) 6 mobilnih operaterjev. Največji tržni delež med njimi je imela družba Mobitel d.d. z 58,9%, kar je predvsem posledica dolgotrajnega monopolnega položaja na trgu. Družba Si.Mobil se je glede na tržni delež uvrstila na drugo mesto s 27,8%.

Analiza bilance družbe Si.Mobil v diplomskem delu je izdelana za leti 2007 in 2008. V letu 2008 je imela družba več dolgoročnih sredstev, predvsem opredmetenih sredstev, ki predstavljajo bazne postaje. Družba v letu 2008 ni imela kratkoročnih ali dolgoročnih

finančnih naložb, temveč je svoje presežke nalagala preko t. i. cashpooling-a. Posledica tega je razmeroma visoka postavka denarnih sredstev, ki je v letu 2008 znašala 48,3 milijonov EUR. Med terjatvami družbe je bilo 45% že zapadlih, pri kateri so kupci že zamujali s plačili. Med kapitalom družbe Si.Mobil je imela družba velik delež prenesene čiste izgube s preteklih let, ki v bilanci stanja znižuje vrednost celotnega kapitala. Vrednost postavke se zaradi dobrega poslovanja v zadnjem obdobju znižuje. Družba v letu 2008 ni imela dolgoročnih obveznosti, medtem ko so kratkoročne obveznosti družbe znašale 110,4 milijonov EUR. Z analizo izkaza poslovnega izhaja, da so bili poslovni prihodki družbe v letu 2008 za 5,9% večji kot v letu 2007. Največjo postavko med stroški družbe Si.Mobil v letu 2008 so predstavljali stroški storitev. Med stroški storitev predstavljajo največji delež stroški medomrežnih povezav in mednarodnih gostovanj. Družba je v letu 2008 poslovala z 29,1% boljšim dobičkom iz poslovanja. Čisti poslovni izid družbe je v letu 2008 znašal 32,0 milijonov EUR. Izračunani kazalniki financiranja sicer kažejo, da je imela v letu 2008 več dolga kot kapitala, vendar se je stopnja zadolženosti glede na preteklo leto zmanjšala. Skladno z večjimi prihodki in dobičkom so kazalci dobičkonosnosti v letu 2008 večji kot v preteklem letu, razen kazalca ROE, ki je manjši zaradi povečanja kapitala. Vsi kazalniki gospodarnosti so bili v letu 2008 večji kot v letu 2007. Celotna analiza družbe Si.Mobil je pokazala, da je bilo poslovanje v letu 2008 uspešnejše kot v letu 2007.

Pri primerjavi poslovanja s podobnimi družbami v Sloveniji sem primerjal poslovanje družbe Si.Mobil z družbami, ki so glede na tržne deleže imele pomembnejšo vlogo na trgu. Primerjane družbe so bile v različnih fazah življenjskega cikla, prav tako se razlikujejo glede na vrednosti računovodskih podatkov. Največja družba med vsemi glede na sredstva ter poslovne prihodke je bila družba Mobitel d.d. Tri družbe med primerjanimi so poslovale s pozitivnim čistim dobičkom, medtem ko je družba TušMobil d.o.o. zabeležila izgubo. Najmanj zadolžena družba merjeno s kazalnikom D/E med primerjanimi, je bila družba Mobitel d.d. Povprečna donosnost kapitala vseh štirih primerjanih družb je znašala 16,2%.

Družbe v panogi s sedežem izven Slovenije sicer ne predstavljajo družbi Si.Mobil neposredne konkurence. Družbe so glede na vrednosti računovodskih postavk povsem neprimerljive z družbo Si.Mobil. Glede na kazalnika dobičkonosnosti ROE in ROA je bila družba med primerjanimi najbolj donosna. Izračun praga rentabilnosti v nalogi pokaže, da so tri poslovale z skoraj dvakrat večjimi prihodki od tistih na pragu rentabilnosti, razen družbe Tušmobil d.o.o.

Analiza poslovanja družbe Si.Mobil, predstavljena v diplomski nalogi je pokazala, da je bilo poslovanje družbe v letu 2008 boljše od leta 2007 ter v skladu z rastjo, ki je bila prisotna v panogi.

LITERATURA IN VIRI

1. AJPES, Internetni Poslovni register Slovenije, b.l., najdeno dne 15.12.2009 na spletnem naslovu, <http://www.ajpes.si/prs/Default.asp?>
2. APEK (2009a, 16. februar). Poročilo o razvoju trga elektronskih komunikacij za četrto četrtletje 2008 (str. 10-14).
3. APEK, Register operaterjev APEK, b.l., najdeno dne 16.11.2009 na spletnem naslovu <http://www.apek.si/sl/operaterji>
4. Bošnjak, M. (1998). *Upravljanje in ravnanje podjetja in temelji managementa-gradivo za vaje in seminar* (str. 5-23). Ljubljana, Ekonomska fakulteta.
5. Brigham, E. F., Gapenski, L. C., & Daves, P. R. (1999). *Intermediate financial manegement, 6th Edition* (str. 71). Orlando, The Dryden Press
6. Dyson, J. R. (2004). *Accounting for non-accounting students, 6th Edition* (str. 253). Harlow (VB), Pearson Education Limited
7. Helfert, E. A. (2000). *Techniques of financial analysis: A guide to value creation, 10th edition* (str. 81). Boston: Irwin/McGraw-Hill
8. Higgins, R. C. (2003). *Analysis for financial management, 7th edition* (str. 3-6). Boston: Irwin/McGraw-Hill
9. Igličar, A. & Hočevnar, M. (1997). *Računovodstvo za managerje* (str. 231-246). Ljubljana: Gospodarski vestnik
10. iBON, poslovni portal družbe Infobon d.o.o., 2009, Ljubljana.
11. Investopedia – Forbes digital, b.l., najdeno dne 10.11.2009 na spletnem naslovu <http://www.investopedia.com/?viewed=1>
12. Investorwords, b.l., najdeno dne 18.11.2009 na spletnem naslovu: <http://www.investorwords.com/>
13. KDD d.d., Iskalnik vrednostnih papirjev, b.l., najdeno dne 6.10.2009 na spletnem naslovu, http://www.kdd.si/vrednostni_papirji/iskalnik_po_vp

14. Lipičnik, B., Pučko, D., & Rozman, R. (1992). *Ekonomika in organizacija podjetja* (str. 35). Ljubljana: Ekonomska fakulteta
15. Megginson, L. W. & Smart, B.,S. (2008). *Introduction to corporate finance* (str. 52). Mason: Cengage Learning
16. Mobitel d.d., (2008). *Letno poročilo družbe Mobitel d.d. za poslovno leto 2008*. Ljubljana: Mobitel d.d.
17. Niven, P. R. (2002). *Balanced scorecard – Step by step* (str. 1-13). New York: John Wiley & sons
18. Peljhan, D. (2008). *Prag rentabilnosti in optimalni obseg poslovanja – Predavanja pri predmetu Uvod v poslovanje*. (str. 2). Ljubljana: Ekonomska fakulteta
19. Pučko, D. (1999). *Analiza in načrtovanje poslovanja* (str. 4,18). Ljubljana: Ekonomska fakulteta
20. Pučko, D. (2001). *Analiza poslovanja* (str. 10-13 in 36-39). Ljubljana: Ekonomska fakulteta
21. Reuters, b.l.. Najdeno dne 10.1.2010 na spletnem naslovu:
<http://www.reuters.com/sectors/industries/rankings?view=size&industryCode=58112>
22. Rozman, R. Kovač, J., Koletnik, F. (1993): *Management* (str. 147). Ljubljana: Gospodarski vestnik
23. Si.Mobil d.d. (2007). *Letno poročilo družbe Si.Mobil*. Ljubljana: Si.Mobil d.d.
24. Si.Mobil d.d. (2008). *Letno poročilo družbe Si.Mobil*. Ljubljana: Si.Mobil d.d.
25. Si.Mobil d.d. (2009). Interni vir, komunikacija z oddelkom družbe Si.Mobil za komuniciranje z javnostjo preko elektronske pošte.
26. Si.Mobil d.d. (2009). *Currilicum Vitae* (str. 1-13), najdeno dne 24.11.2009 na spletnem naslovu <http://www.simobil.si/bin?bin.svc=obj&bin.id=FC524A31-F3B7-22A8-280E-EC30FFA667D4>

27. Slapničar, S. (2006). *Analiza računovodskih izkazov – gradivo za vaje pri finančnem računovodstvu* (str. 1-3). Ljubljana, Ekonomska fakulteta
28. Spurga, R. C. (1986). *Balance sheet basics* (str. 8). New York: Penguin Group (USA) Inc.
29. Slovenski inštitut za revizijo (2001). *SRS - Slovenski računovodski standardi (2001)*. Ljubljana
30. Tajnikar, M., Bršičič, B., Bukvič, V. & Ogrin, N. (2001). *Upravljalna ekonomika z vajami* (str. 94). Ljubljana: Ekonomska fakulteta
31. WOMDAS (World data and marketing statistics), b.l., najdeno dne 15.12.2009 na spletnem naslovu: <http://www.portal.euromonitor.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/portal/resultslist.aspx>
32. Woelfel, C. J. : *Financial statement analysis* (str. 55-60). Boston, McGraw-Hill, 1994, str. 55-60
33. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) Ur.l. RS, št. 42/2006 (60/2006 popr.) Ur.l. RS, št. 26/2007-ZSDU-B, 33/2007-ZSReg-B, 67/2007-ZTFI (100/2007 popr.), 10/2008, 68/2008, 23/2009 Odl.US: U-I-268/06-35, 42/2009, 65/2009-UPB3, 83/2009 Odl.US: U-I-165/08-10, Up-1772/08-14, Up-379/09-8
34. Zaman Groff, M., Hočevnar, M. & Igljučar, A., (2007). *Temelji računovodstva* (str. 125, 261, 283, 285, 298-299). Ljubljana: Ekonomska fakulteta